

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónapra 2 korona

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónapra 2 k 40 f.

HIRDETESEK.

4-hasabos petit sor egyszer 30 f.
minden következőnél 16 f.
Nyitászóra 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, június 21.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vasérfek: A meghamisított kenyér.
- Békitések.
- Polónyi megszarolta Nákót.
- A pletyka áldozata.
- A Potočný-ügy.
- Főjelentett aradi vendéglős.
- A nemzeti szövetkezetek a szocialistákkal.
- A vár alléját megnyitják.
- A lovagiatlan Don Juan.
- A vincellérek gyujtogatnak.
- A kulturpalota költségei.
- A vashidak ügye.
- Az építőipari háború.
- Tárca: A baccarat tragédiából.

A meghamisított kenyér.

Arad, június 20

Az aradi fogházban a foglyok undorral utasították vissza a nekik kijáró kenyéradagot, mert a kenyérben féreg, kóc és egyéb szemetet találtak. A vizsgálatot elrendelték s már most a hatóság dolga méltó büntetésben részesíteni azt, aki a legnagyobb bűnök egyikét: a kenyérhamisítást elkövette. Hiszen van-e undorítóbb vétek, mint meghamisítani, megrontani azt, amiért az ember az egész életén át küzd; üzleti számításból, vagy vétkes könynyelműségből megmérgezni azt, ami minde- nek előtt szent: a kenyeret? Aki váltót, pénzt vagy bármit hamisít, bűnös ember, de mindig azért teszi, hogy bűne árán kenyérhez jusson, az pedig, aki ezt is meghamisítani igyekszik, nemcsak a törvény, a társadalom, de a mindenség rendje ellen is tör.

Az aradi fogház esete alkalmat ad ne-

künk egy pár percig időzhetni azoknál a tarthatatlan állapotoknál, melyek az aradi közlelmzés terén nap nap után szedik áldozataikat. Az aradi piac méreg drága s a keserves fillérekért az ember gyakran rossz és élvezhetetlen cikkeket kap. Ennek azután az a következménye, hogy a drágán megfizetett élelmicikkek további veszedelmet is hoznak a családra: betegség s a vele járó bajokkal és kellemetlenségekkel tetéződik a dolog. Egész sora a szerencsétlenségeknek, a bajoknak az aradi piacon uralkodó visszás helyzetekben leli szülő okát. A piacon hamisított élelmicikkel árasztják el a közönséget, melytől ezekért a hitvány árakért már-már tarthatatlan magas árakat sarcolnak ki.

A hatóságok tevékenysége és ellenőrzése pedig annyira lanya és tökéletlen, hogy a közönség eme lelketlen kizsárolásának gátot vetni nem tud. A jómultkor itt járt közegészségi felügyelő egyetlen egy kis félóra alatt egy egész sorát a hamisítóknak leplezte le, bizonyosságul annak, hogy egy kis munkával lehetne a közönség érdekeinek áldozni. Az orvosi hivatalban hiányzanak a legegyszerűbb vizsgálati készítmények, gépek, a közegek többé-kevésbé csupán szükséges rossznak tekintik a piacvizsgálatot. S ha már egyik-másik orvos rendez egy kis műelkobzást: a rendőrhatalom — melynek ebben az irányban semmi tevékenységét sem látjuk — enyhe büntetéssel, eltussolásokkal csak szítja a terjedő veszedelmet.

Most, a mikor a piaci drágaság igazán tetőfokát érte el: gondolkodóba kell esnünk a felett: vajjon nincs e óvszer

az ellen, hogy a közönség drága pénzért legalább jó árut kapjon? Végre, ha mást nem is, de azt már csak megkövetelhetjük a torony alatti bölcsektől, hogy az elvetemült csalások ellen tegyen valamit. Tessék vizsgálati műszereket beszerezni, egy közlelmzési orvosbiztost alkalmazni és kiméletlen szigorral büntetni az egyes eseteket, hogy a szigorú ellenőrzés és a súlyos büntetés elriassa a hamisítókat bűnös manipulációjuktól.

A közönség minden rétegének, a dolgozó emberiség összeségének léte érdekében hívjuk fel a hatóságok figyelmét ezekre a dolgokra. Kívánjuk, követeljük, hogy a baj elhárítására intézkedések történjenek. Egyenesen az orvosi hivatal bűnéül, nagy, engesztelhetetlen bűnéül fogjuk betudni, ha a közeljövőben ezen állapoton segítve nem lesz. Végre is, ha van pénz párisi kirándulásokra, tanulmányutakra, kell hogy teljen arra is, hogy a polgárság legdrágább kincsét: egészségét megvédelmezhessük.

A nyilvánosság legkeményebb szigorával fogjuk figyelemmel kísérni a jövő eseményeit és ha nem teszi a hatóság, mi fogjuk indexre venni azokat, kik az élelmiszer hamisítások undok bűneivel manipulálnak. Nekünk jogunk, kötelességünk a nagyközönség legfontosabb, igazán léte- dekét képező kérdéseket állandóan felszínen tartani s ha nem törődik a hatóság a dologgal, majd lesz módunk ott azokra a kötelezettségekre kitanítani, melylyel nekünk, adózó polgároknak, kenyéradóknak tartoznak.

A baccarat tragédiáiból.

(A „házbérsata.” — Aki negyven korona miatt halt meg. — Profeszionátus bankárok. — Vidéki és benszülött bank- lekek. — Az aradi vértanú. — Elsötétült ablakor.)

Az alábbiakban három érdekes levélhez írunk bevezetést. A három közül kettő végtelenül szomorú; a harmadik már vigabb, ha ugyan nem ez a legszomorúbb a három közül. Mind a három a speciális baccarat élet egy-egy mo- zanatáról szól. Aki akarja, vegye olvasmányának. Feltehető azonban, hogy olyan is akad, aki kon- zekvenciákat von le belőle.

A baccarat feltétlenül csábítóbb minden más játéknál. Az a körülmény, hogy még a nyomorult, ugynevezett kártyabecsület se tiltja meg a játékosnak, hogy kis pénzzel játsszék, olyanokat vonz az asztalhoz, akiknek néhány korona az összes vagyonuk. Mindig hallani tör- ténéteket emberekről, akik öt koronával ültek le játszani és ezer koronával keltek fel. Tehát jönnek az ötkoronás emberek és fölkelnek — ezer korona adóssággal. Ha jóképű, jókabátos ember az illető, a kártyakaszinó főpincére szí vesen ad neki kölcsön nyolcvan száz koronát, esetleg többet is, a busás kamat reményében. Amikor aztán ez is elveszett, jön a klubgazda, akinek már egy kis cédulát szokás adni a köl- csönvett összegről, s aki ezzel szemben három négyszáz koronát is ad az illetőnek, akinek két-

száz korona az átlagos havi jövedelme. A sze- gény „illető” pedig lázasan kártyázik tovább, hogy legalább ezeket az adósságait nyerje meg. A játék természeténél fogva ez száz esetben egyszer sikerül neki. A többi kilencvenkilenc esetben következnek a szövetkezetekhez való szaladgálások, az idegen pénzhez való nyulások, a végleges anyagi és erkölcsi romlás.

Különösen látható a játékra való csábulás- nak ez a fajtája évnegyedkor. A bac-szobák táj szótára már nevet is adott ennek a szomorú jelenségnek. *Házbérsatának* nevezik azt az üt- közetet, mikor a szegény ember, akinek hiány- zik valami házbéréhez, a kaszinóba megy elvesz- tenti még azt is, ami már megvolt. Csak egy pillanatig tessék gondolkozni ezen: emberek, akik tehát még a lakásukat sem tudják kifizetni, százával állanak a bac-asztalok körül! Honnan veszik a bátorságot: egyesek, hogy az ilyen kö- rülményt a személyes szabadság szempontjából itéjjék meg? Ostobaság, vagy rothadt cinizmus erre azt mondani, hogy: „hát m nek játszik!” Szabad megtűrni a baccarat-t olyan kaszinók- ban, ahol a játékosok háromnegyed része ilyen emberekből áll? Hol van az elnökök, ügyveze- tők, igazgatók legelemibb erkölcsi érzése, mi- kor az ezektől elvett kártyapénz-kből fizetik a klub horribilis kiadásait? És hol vannak a választmányok, akik ezt a keservesen felhá- borító ténytet mind tudják, hiszen a házbérsata napján kétszer, háromszor annyi embert látnak tolongani a harc körül, mint máskor és mégis:

eszkübe se jut ezen felháborodni? Szivesked- jenek ehez a bevezetéshez elolvasni a követ- kező levelet és vigan tovább inkasszálni a pinkapénzeket és a fővárosi bizottsági tagsá- gokat.

A budapesti rendőrségnek.

Tisztelt fogalmazó ur!

Egy szerencsétlen, megtévedt ember leve- lét olvassa itt. Rendes életű, szolid tisztviselő voltam, amíg egyik barátom, aki nem tehet róla és nem akart rosszat, be nem vezetett az Erzsébetvárosi Kaszinóba, mint vendéget. Éppen hiányzott a házbérsémből negyven korona és amikor úgy láttam, hogy könnyen lehet nyerni a baccarat-t, föltettem egy kis pénzt. Mindent elvesztettem egy éjjel, a fizetésemet is és azt is, amit szegény atyámnak kellett volna elküldeni. Később adósságba dültem és hivatalos pénzhez is nyultam. Be merem ezt vallani, mert pótoltam, egy fillér se hiányzik most és ugyis meghalok. A hitelezőim megbo- csáthatnak, nem élveztem a pénzükből egy színházjegyre valót sem. Csak azért írom ezt, mert talán tehet a rendőrség valamit az ellen, hogy tapasztalatlan embereket belesodornak a játékba és így az örvénybe juttatnak, amely- ből tisztességes embernek nincs más menekü- lése, mint a halál.

Ezt a levelet egy ugynevezett kis játékos írta, még pedig nem tréfából, mert a rendőr- ségen följegyzett adatok szerint februárban

Békítések.

A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula és Rakovszky István elnöklété alatt ülést tartott, melyen a mentelmi bizottságnak a Potocnyák ügyben tett javaslatát tárgyalta a Héderváry Lehel kisebbségi indítványát fogadták el. Ezután áttértek a vasuti javaslat tárgyalására. Szerényi és Kossuth beszéd után két horvát szónok kibeszélte az ülést.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 20.

Mint mindig, valahányszor incidensek zavarnak meg a nyugodt horvát obstrukciót, az ülés megnyitása most is késik. A mentelmi bizottságnak ítélete körül folynak a tárgyalások. A mentelmi bizottság ítéletét csaknem mindenki tulszigorúnak találja. A Ház nem is akart a békülést közvetítők munkája elé akadályokat gördíteni s ezért a kisebbségi indítványt fogadta el.

A folyosón szó volt az osztrák trónbeszédéről is.

Szerényi József államtitkár így nyilatkozott nagy hallgatóság előtt róla:

— A trónbeszédben nincs reánk semmi sérelem. Abban el van az ország önrendelkezési joga ismervé. Az osztrákok ezt mindig tagadták, de Fejérváry alatt az akkori kereskedelmi miniszter egy közös minisztertanácsban kérészkolta, hogy Gautsch ezt ismerje el. Ez meg is történt s főlvezték a közös minisztertanács jegyzőkönyvébe.

Mulatságos kép volt a *letenyi* kerület küldöttsége, melyet a volt képviselő, Szűllő Géza vezetett Darányi Ignác elé. A mostani követ, Dobrovics Milán ezalatt izgatottan és dühösen futkosott a miniszteri szoba előtt.

Weherle nincs a Házban, de egyelőre nem tudják hol van. A kombinációt, hogy Bécsbe utazott, cáfolják.

A Ház tele van s a karzatokon is zsufolásig a publikum.

Az ülésről ez a tudósításunk számol be.

(Furcsa rendreutasítás.)

Elnök: Justh Gyula.

Ertl János ügyében az összeférhetetlenségi zsűrit e hónap 28-án sorsolják ki.

Darányi Ignác: A miniszterelnök nevében határozati javaslatot terjeszt be, hogy a kvótá-bizottságot kiküldik.

A javaslatot a legközelebbi ülés napirendjére tűzték ki.

Ezután Potocnyák Ferenc mentelmi ügynek tárgyalása következett, melyről lapunk más helyén tudósítunk. A mentelmi ügy elintézése után az elnöki széklet Rakovszky István foglalja el, aki Ugron Gábort egy tegnapi közbeszólásért rendreutasítja.

Ugron Gábor: Tegnap a horvátokat birkáknak szőlitotta. (Derűtség) Ez tényleg tulzás. A birkákért tehát bocsánatot kér. (Derűtség.)

(Az államtitkár beszél.)

Szerényi József: A vasutas javaslatokhoz szől s engedelmet kér a Háztól, hogy szélesebb alapokra helyezkedhessék. (Helyeslés.)

Szerényi József: Több horvát képviselő azt állította, hogy ő nem úgy bánt velük, mint ahogy képviselőkkel kellene. Őt egyszer éinek idején felkereste két horvát képviselő, akiknek nevé ma sem tudja s ő akkor arra kérte őket, hogy ilyenkor éjjel, mikor dolgozik, nem fogadhat és ezért keressék fel másnap, akkor szívesen áll rendelkezésükre. (Helyeslés.) Ők azonban másnap fel nem keresték és ebből származott a félreértés. A horvátok támadását ennek folytán vissza kell utasítania. (Helyeslés.)

Az elnöki széklet Justh Gyula foglalja el. Ezek után a horvátok közjogi fejtegetésével kíván Szerényi foglalkozni. Kétségtelen, hogy ezek a fejtegetések alapjukban tévesek, (Ugy van!) de helyre kell őket igazítani, nehogy a jövőben ilyen hamis teóriákra támaszkodhassanak. Bizik benne, hogy fejtegetései teljesen meg fogják nyugtatni a horvátokat és be fogják látni tévedéseiket. (Felkiáltások: Dehogyan látják be azok!) Fejtegeti Horvátország helyzetét a magyar államban és megállapítja, hogy az 1868. évi 30. törvénycikk nem tőr más értelmezést, mint amilyent a kormány s az egész Ház alkalmaz. (Zajos helyeslés.) A közjogi kérdés egészen tiszta dolog és ezért a leghatározottabban tiltakozik a horvátok helytelen és államegységellenes tanításai ellen. (Élénk helyeslés.) Azt hiszi, hogy a horvát kérdés egyszerűen félreértés.

Hódy Gyula: Félremagyarítás! Ugy van!) Szerényi József államtitkár: Nevezük félremagyarításnak, de ez a kérdés semmi esetre sem törvényekben gyökerező. A félreértés ott van, hogy a horvátok a magyar kormány eljárásában magyarosítást látnak. De csak meg kell figyelni Horvát Szlavonország fejlődését 1868. óta és kitűnik, hogy negyven év óta nyoma sincsen a magyarosításnak.

Az állam asutak intézkedéseibe más tendenciát bele sem lehet magyarázni, csak a for-

galom érdekeinek szabályozását. A javaslat egyáltalán nem akar nyelvkérdést megbolygatni, csak a kvalifikáció korlátait jelölte ki. Maga a miniszter kijelentette a horvátok előtt, hogy az 1886. évi XXX. tc. intézkedéseit a javaslat nem is érinti. A kereskedelmi miniszter módot akar nyujtani, hogy a horvát ifjak megtanulva a magyar nyelvet, az államvasutaknál vezető szerepeket is nyerjenek, mert el kell ismerni, hogy eddig inkább az alsóbb kategóriákban kaptak helyet a horvátok.

Sümei Vilmos: A magyar kalauz tanuljon meg horvátul, az urak meg magyar képviselők és nem tudnak magyarul.

Szerényi József: Az államvasutak egyszerű fuvarozási vállalat, amely cégjegyzve is van; tagadja azonban, hogy az államvasutaknak horvátországi fióktelepe volna, amelyet — mint a horvát képviselők követelik — külön kellene cégjegyezni. Az államvasuti alkalmazottak sem a fegyelmi jog, sem a hivatali eskü szempontjából nem hasonlíthatók az államhivatalnokokhoz. Bemutatja a zágrábi tanács egy végzését, amely nem ismeri el, hogy a vasutasok államhivatalnokok, maguk az államvasutak pedig nem közös intézmény. Vicinális vasut sincs, amely kizárólag a horvát nyelvet mondaná ki alkalmazottaira kötelezőnek.

(A sztrájk ellen.)

Szerényi beszéde végén azt fejtegette, hogy a javaslat miért intézkedik arról, hogy a máv. alkalmazottjai bizonyos egyesületeknek nem lehetnek a tagjai. Általános elvi szempontból lehet, hogy ez nem nagyon liberális intézkedés, de vasuti szempontból mellőzhetlen. Hivatkozik Franciaország és Németország példájára, mely országok ebben a kérdésben nem elvi, hanem gyakorlati szempontokat követtek. Ez a fölfogás érvényesült a sztrájk elleni rendelkezéseknél is. Amikor ezt a javaslatot létrehozták, a bátor cselekvés, a bátor szó politikáját követtek, nem jelszavaknak hódoltak, hanem a valóságot nézték. Ajánlja a javaslatok elfogadását.

(A magánvasutak fizetésemelése.)

Szünet után Kossuth Ferenc bejelenti, hogy hozzájárul Batthyány Tivadar gróf azon határozati javaslatához, mely szerint a kormány a fizetésrendezési törvény életbeléptetésétől számított 6 hónap alatt tegyen jelentést arról, hogy mennyiben követtek a magánvasutak az államvasutak fizetésemelését.

Polit Mihály személyi kérdésben kijelenti, hogy a magyar államegység néprajzi szempontból nincs meg.

Penyics Bogdán és Hics Gedeon ezután horvát nyelven kibeszélték az ülést.

mérget ivott, a Dunába ugrott és meghalt. Állami kishivatalnok volt. A rendőrségen látható a levelének eredetije.

Kétféle „nagy játékos“ van. A professzionátus, aki már hosszú gyakorlat után, az emberismeret és a kártyaszabályok tökéletes ismerete alapján reszkirozza a nagy pénzt és az ugynevezett balek, aki abszolút naivsággal, legtöbbször még a kártyát se ismerve csábul be ama kaszinó baccarat-szobájába, ahová eddig krajcáros alsóst, vagy hatosos ferblit játszani, vagy pláne csak politizálni járt. Mindenik kaszinónak megvan a maga néhány balekje, aki dobálja a százasokat, megszédül, nem veszi észre, hogy amikor ő elvesztette a napi három-négyezer koronáját, mások ülnek le a helyébe és mások szedik vissza a játékosoktól a nyert pénzt. Ő maga pedig kezdheti másnap újra. Érdekes kaszinótípus a vidéki ember, aki feljön duzzadó pénztárcával, nem érti az apró fogásokat, nem ismeri a különböző közismert csalogásokat, csak azt látja, hogy amikor elvesztette a pénzt, az „urak“ felállnak és vége szakad a bacnak. Minden kaszinónak megvan a maga vidéki balekje, akit a bac-humor a városa nevével nevez el. Van egy „kassai pénzbeszedő“, aki azonban még a fogát is Pesten szokta hagyni, van egy „aradi vértanu“, akinek a neve mindent megmagyaráz, van nagyváradi, pozsonyi, kolozsvári balek, aki mind kifosztva érkezik haza, amaz elégtétellel, hogy Pesten még csufnevet is adnak neki.

Ugy a vidéki balek, mint a pesti balek

mellett van egy-két jó tanácsadó, aki addig zugja a fülébe, hogy itt sokat lehet nyerni, amíg a balek be nem nyul a pénztárcájáért. És ilyenkor elül a láрма, az egymásra licitáló benfentesek elhallgatnak, lehellet megszűnik, mint a költő mondja és a jó fiúk áhitattal várják, hogy a balek leüljön a bankári székbe. Némelyikben humor is van. Egy országgyűlési képviselő, látva az állapotokat, a télen ezzel a kijelentéssel ült le a bankot adni az egyik zöld asztalhoz:

— Uraim, aztán ne nagyon csaljanak!

Az urak pedig jót nevettek ezen, aztán elszedték a pénzt és nem nagyon csaltak, csak egy kicsit. Tisztelet a kivételeknek.

Most már elképzelhető, hogy a pinka, a professzionátus nagypénzü, a rengeteg borrhavó és uzorakölcsonök, s a csalók által kifosztott baccarat-társadalom mily éhséggel veti magát az ilyen emberre. A hitele korlátlan. Ha veszt, a tanácsadója (rendszerint valami koronás ekszisztencia, aki öt forint jutalomért végzi körötte a manager szerepét), pénzért futkos. Ha a klubgazdának elfogy a pénze, kocsiba ül és még késő éjjel is hoz valahonnan pénzt. Ugye hozna, hiszen egyrészt a baleknek virágzó üzlete, vagy vállalata van, másrészt pedig hadd jöjjön egy kis friss pénz a játékosok közé, hiszen oly sokan tartoznak a klubgazdának, meg a pincérnek!

És a szegény balekek osztályának is meg-

vannak a maga áldozatai. Két nagy feltűnést keltett öngyilkosság tanuskodik erről. Mind a két öngyilkos megírta a maga szomorú véleményét a helyzetről. Az egyik levelét már nem lehetett megtalálni. De a másik így hangzik:

Tekintetes rendőrség!

Én nekem meg kell halni, mert tönkre mentem és nem bírom tovább a küzdelmet, pedig valamikor elég pénzem volt. De mielőtt meghalnék, el akarom mondani röviden, hogy mi az oka és a rendőrség figyelmét felhívjam arra, hogy milyen veszélyes kártyázások folynak Budapesten és a Józsefvárosban is. Talán így megmentenek egy csomó becsületes polgárt a végromlásától, ha betiltják valahogyan a nagy házardjátokat. Nekem volt több mint háromszázezer korona vagyonom és nyugodt életem, amikor baccaratot kezdtem játszani. Azelőtt nem játszottam semmit, de ez a veszélyes kártyajáték magával ragadott és csakhamar harmincezer koronám eluszott. Én futottam a pénz után, vissza akartam hozni és mindig többet vesztettem. Aztán kezdtem a börzén játszani, szóval egészen spieler lettem, még pedig nagyon szerencsétlen. A vége az lett, hogy tönkrejuttottam s a jó, szolid üzletemet is teljesen elhanyagoltam. Most átvizsgáltam az összes irataimat és könyveimet és láttam, hogy elvesztett minden, amit olyan sok évig szorgalommal gyűjtöttem. Öngyilkosságra szántam magamat és most csak arra kérem a hatóságot!

A vincellérek gyujtogatnak.

Felrobbantott vasuti vonat.

Sortüz a zendülökre.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 20.

A francia vincellérek elkeseredése már oly magasra hágott, hogy a hatósági óvintézkedések ellenére mindenféle gyujtogatnak és rombolnak, sőt már egy vasuti vonatot is a levegőbe röpítettek. A katonaság a lázongásra sortűzzel felelt, amelynek több áldozata is van.

Részletes távirati tudósításunk a következő:

Montpellier, június 20. Nagyobb néptömeg óvációt rendezett a fogházban lévő Ferroul volt polgármesternek. *Katonaság szétkergette a tüntetőket.*

Narbonne, június 20. Egy tüntető csoport, nagyrészt környékbeli parasztokból, petroleummal akarta az alprefektura kapuját fölgyújtani. A katonaság visszaszorította a tüntetőket, akik azután a kerten át akartak az épületbe benyomulni. Közben néhány lövést tettek. Egy csendőr megsebesült.

Montpellier, június 20. 10 óra tájon tüntetők vonultak végig a városon és föl akarták gyújtani az igazságügyi palotát. Rendőrség sietett a helyszínére, azonban a tüntetők visszaszorították őket. Girard rendőrfőnököt ütés érte a fején, amely súlyos sebesülést okozott. Csendőrség és lovasság tüzelt a tömegre. Számos letartóztatás történt. A városban nagy izgatottság uralkodik. A csapatokra valóságos kőzáport zúdítottak a tüntetők. A zavarosság csak éjfél táján ért véget.

Narbonne, június 20. A tömeg, mely nagyon izgatott, fölgyújtott egy szalmával megrakott szekert, a mely a csapatok számára szolgáltatta a szalmát. Egyik altisztet a tömeg üldözöbe vett és ez kénytelen volt a polgármesteri hivatalba menekülni.

Berlin, jun. 20. Párisból jelentik: A narbonne—montpellier-i vonalon merényletet intéztek egy vasuti hid ellen. A hid egy félórával

hogy legalább másokat tartson vissza a pusztulástól.

Ez a szerencsétlen ember se maradt a levélírásnál Agyonlotta magát. Ismert nagyvállalkozó volt.

A harmadik momentum már derűsebb. Egy szép éjszaka története ez rövid levélben. Ezúttal egy szerencsés játékosról van szó, akinek nevét a legismertebb professzionátusok közt emlegetik az összes kártyafészkekben. Az Erzsébetvárosi Kaszinó a dicsőség, hogy őt megszerezte magának. Ez az a típus, amely nem válik öngyilkossá soha. Szó sincs róla. Ez az, amelyik kilési, mikor szívták tele magukat a mohó kisemberek s mikor előnyös beülnie a bankári székbe, hogy a pénzzagtól megvadult kis eladósodottakból kiszivjon minden kiszívhatót.

Az idetartozó levelet egy lap kapta és így szól:

Tekintetes Szerkesztőség!

A tél folyamán egyszer kedvem támadt felmenni az Erzsébetvárosi Kaszinóba. Ott este tizenegy órakor kezdődik a játék és soha három-négy óra előtt nincs vége. Néha még reggel nyolckor, sőt tizkor is játszanak, főleg azon kétségbeesett emberek, akiknek pénzét az éj folyamán elvitték a nyerők. Ezek ilyenkor egymást szórták megnyuzni. Odamentem egy csütörtöki éjszakán, félelgyor. Azaz másfél órával a játék kezdete után. A legnagyobb csodálko-

azután, hogy az a vonat, mely a vincellérek letartóztatott vezéreit vitte, áthaladt rajta, a levegőbe röpült. A vonatnak egy félórával később kellett volna a hidon áthaladni. Senkisé sem sérült meg.

Páris, június 20. A felkelés vezéreinek letartóztatása nagyon feltűzelte Dél-Franciaországban a szenvedélyeket. — A narbonnei alprefekturát az éj folyamán petroleummal fel akarták gyújtani, a katonaság megakadályozta a gyujtogatást és a tüntetőket szétoszlatta. A felkelés több vezéreit még nem sikerült letartóztatni.

A Potocnyák-ügy.

Nem zárták ki.

Kövesse meg a Házat.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 20.

A Potocnyák-ügy nyomta a maga bélyegét előre a mai ülésre. Izgalmas jelenetekre ugyan nem volt kilátás, mert a házszabályok úgy intézkednek, hogy a mentelmi bizottság javaslata felett a Ház vita nélkül való szavazással dönt, de a drákói szigorúságu javaslat, melyre a házszabályok alapot sem adnak, igen bántotta a Ház igazságszeretetét. Justh Gyula volt az eső, aki hangosan kifakadt ellene. Korán bejött a Házba s a folyosón igen energikusan lépett fel:

— Bár horvátról van szó — mondta — türehtelen, hogy a házszabályok megsértesse. A házszabály szerint kizárásra csak ismétlés esetében ítélhetni képviselőt. Az állásmat kötöm ahhoz, hogy ebből a javaslatból ne legyen határozat.

Justhot fölkereste Hédervári Lehel és bejelentette, hogy a bizottság javaslata ellen külön véleményt terjeszt be. Közben a horvátok bizalmi embere, Drohobeczky Gyula is fölkereste ebben az ügyben Justh Gyulát s tíz óra előtt a minisztertanácsi teremben értekezlet volt, hogy a sérelmes javaslatot valahogy kikorrigálják. A konferencián Justh Gyula, Návay Lajos, Rakovszky István, gróf Apponyi Albert, gróf Andrássy Gyula, gróf Zichy Aladár, Ba-

zásomra a Kerepesi-utrá nyíló ablakok, amelyek máskor az egész omeleten világosak, már sötétek voltak. Azért mégis becsöngettem, mert azt hittem, hogy a rendőrség tiltotta be a játékot, mert akkor azt rebesgették, hogy Krecsányi detektívőnök mint magánember fel fog jönni a Kaszinóba és megnézi az ottani állapotokat. Csöngetésemre kijött a házmaster és így szólt: „Már be van zárva a Kaszinó, mert X. ur az összes pénzt elnyerte és az urak mind hazamentek”. Kérdésemre, hogy sokan voltak e, azt válaszolta, hogy voltak vagy hatvanan, de még hatos huszonegyesre se maradt játékos, az a bizonyos X. ur úgy kifosztotta valamennyit. Pedig még soha nem volt arra eset, hogy három vagy négy óra előtt zárták volna be a Kaszinót. Tudomásukra hozom ezt és tessék tekintetbe venni, hogy X. ur egy ismert kártyás és az a hatvan ember, aki letörve ment haza, csupa ügyvédjelölt, kiskereskedő, ügynök és bankhivatalnok és ilyenféle volt. Ha ez nem rablás, akkor igazán nincs is rablás a világon.

Ez ugyan csak egy eset, de amaz esetek egyike, amelyekről már irtunk: amikor ugyanis a nagy pénzzel és szakismerettel támogatott Marquet féle rabló rendszer diadalmaskodik a kis pénz fölött. Mindenesetre pedig szép kaszinó az olyan kaszinó, ahol eloltják a lámpákat, ha már nincs pénz a zsebekben a pinka gazdagítására. (P. N.)

loghy Ernő, Günther Antal, a mentelmi bizottság előadója és Hédervári Lehel, a kisebbségi vélemény benyújtója voltak jelen. A tanácskozás fél tizenegy óráig tartott s elhatározták azon, hogy a kormány a kisebbségi vélemény mellett foglal állást s így Potocnyákat a Ház megkövetésére fogják utasítani.

Ugron Gábor járt képviselőről-képviselőre, hogy ennek a határozatnak híveket szerezzen. Rakovszky István viszont igen haragosan patogott ellene.

— Ezzel az obstrukcióval — mondta — vasszigorussal kell elbánni. Itt kívülről benyuló kezek vezetik a horvátok garázdálkodását. Exempláris büntetést kell kiróni arra a fráterre.

A konferencia határozatát Drohobeczky Gyula köszönettel vette tudomásul. Azt mondta Justh Gyulának:

— Mi iparkodni fogunk, hogy ezentul mindig megőrizzük a nyugodtságunkat.

— Legyetek is nyugodtak — mondta erre az elnök — mert én a házszabályok rendelkezéseit vasszigorussal érvényesíteni fogom. Javatokra is, ellenetek is.

A vita után — amelyen Justh álláspontja győzött — az elnök rendreutasította Ugront, mert birkáknak nevezte a horvátokat. Ugron olyan székely fufanggal kért bocsánatot a horvátoktól, hogy megint csak birkáknak nevezte őket. Aztán ragyogó arccal kiment a folyosóra, hogy legfrissebb hadi dicsőségében megfürdjék egy kissé. De egy öreg 48 as képviselő elébe állott és aggódva kérdezte tőle:

— Hát aztán mi lesz, ha Potocnyák nem kér bocsánatot a Háztól?

Ugron dühös volt, hogy megzavarták édes boldogságát és ráförmedt:

— Sohse törődj te azzal! Nyugodj meg, hogy mi már elintéztük!

— Igen ám, de a házszabályok szerint...

Ugron most már magánkívül menydörögte:

— Hát már nem tudok megnyugodni abban, amit mi, a vezetők határozunk?

— Jó, jó, de tudni szeretném, hogy...

— Mit? Még azt is tudni akarod, hogy mit határozunk? Hallatlan! Hát nem elég nektek, hogy belenyugodhattok?

A rabonbán lázadó indulattal ment tovább, az öreg negyvennyolcas pedig utána bámult és fejcsóválva dűnyögte:

— Hm!... a horvátokat nevezte birkáknak, de azt hiszem, hogy másokra gondolt!

Magáról a mentelmi ügy tárgyalásáról a következő tudósítástunk számol be:

(Kizárni!)

Baloghy Ernő előadó: A mentelmi bizottságnak Potocnyák Ferenc mentelmi ügyében hozott javaslatát terjeszti be. A jelentés konstatálja, hogy Potocnyák tegnapi beszédében a múlt század negyvenes éveit ecsetelte. Az elnök háromszor figyelmeztette, hogy ne térjen el a tárgytól. Ennek dacára a szónok a fiúmei rezolúcióról kezdett beszélni. Az elnök erre megvonta tőle a szót s felhívták a következő szónokot. Potocnyák akkor tovább beszélt s odakiáltotta az elnöknek, hogy: Gyalázat! Az elnök rendreutasította, amire Potocnyák tovább folytatta beszédét, odakiáltva a többségnek: Onok jezsuitái a szabadságnak! Az elnök újból figyelmeztette s csak amikor ez sem segített, javasolta a mentelmi bizottság elé való állítását. A határozat után sem csendesedett el s folyton közbekiabált, sőt még egyszer szónokolni próbált. A jelentés szerint a bizottság úgy találta, hogy Potocnyák viselkedése magán viseli a tervszerű és rendszeres engedetlenség és rendzavarás jellegét és támadás az elnöki tekintély ellen. Potocnyák olyan irányzatnak áll szolgálatában, mely lehetetlenné akarja tenni a parlament munkáját és szuverén akaratának kifejezhetőségét. A bizottság enyhítő körülményeket nem talál, ellenben Potocnyák eljárását a

nemzet tekintélyével való szembezállásnak jellemezte. Figyelmeztet arra is, hogy Potocnyák a mentelmi bizottság magyar nyelvű meghívóját nem fogadta el. Ezzel fogva a 30 napi kizárást javasolják. (Helyeslés.) Ez a büntetés június 21-én venné kezdetét. Megemlíti, hogy a javaslat ellen Hédervári Lehel különvéleményt jelentett be.

(Csak megköveést!)

Hédervári Lehel: Megokolja különvéleményét, mely szerint Potocnyákot a Ház ünnepek megkövetésére ítélik. (Helyeslés.) A konkrét eset elbírálásánál a házszabály utasítását nem szabad figyelmen kívül hagyni, mert a házszabály védbástya az igazi alkotmánybiztosítéknak. A házszabály pedig világosan kijelenti, hogy a kizárást csak ismétlés esetén alkalmazhatni. Ez pedig annyit jelent, hogy a visszaesett s minősített bűnösrel szemben élni vele. Nincs senki, aki Potocnyák üzemait nálánál jobban elítélne; ha a vérmérsékletre hallgatnánk, ragaszkodnánk én is a mentelmi bizottság javaslatához, de a házszabály parancsát kell követni. Ha Potocnyák nem tesz a Ház felhívásának eleget, akkor fölép a házszabály a maga egész szigorúságával.

Polónyi Géza: Ez tévedés.

Batthyány Tivadar gróf: Halljuk a szónokot!

Hédervári Lehel: Ajánlja a kisebbségi vélemény elfogadását.

Hencz Károly: A mentelmi bizottság ülésén nem tette meg Hédervári ezt a javaslatot.

Justh Gyula elnök: Ezt nem is követelik meg a házszabályok.

Ezután a néppárt és néhány függetlenségi szavazattal szemben túlnyomó többséggel Hédervári Lehel kisebbségi véleményét fogadtak el. (Nagy zaj.)

Nátha nem követi meg?

Zboray Miklós: Mikor kövesse meg Potocnyák a Házat?

Elnök: Erre nincs terminus a házszabályokban. De amíg ezt meg nem tette, addig a Ház tanácskozásában részt nem vehet.

Hencz Károly: Hol van ez a házszabályokban?

Zboray Miklós: Kérdezi, hogy a házszabályok melyik paragrafusán alapján tette meg az elnök ezt az enunciaciót, hogy Potocnyák addig nem jöhet be a Házba, amíg meg nem követte a Házat?

Buzáth Ferenc: A házszabályokban nincs erre intézkedés!

Elnök: Figyelmeztet a házszabályok 222. §-ának 2. bekezdésére, mely a 255 §-al együtt teljesen elegendő arra, hogy Potocnyákot, ha bejön a Házba és fel akar szólalni anélkül, hogy megkövette volna a Házat, át lehet adni a mentelmi bizottságnak. Ő a házszabályok rendelkezéseinek mindig eleget fog tenni. (Viharos taps. Felkiáltások: Eljén Justh Gyula!)

Lengyel Zoltán: Egészen osztja az elnök véleményét.

A Ház ezután áttért a vasutasjavaslatok tárgyalására, melyről lapunk más helyén tudósítunk.

Potocnyák nem kér bocsánatot.)

Potocnyák Ferencet telefonon értesítették a képviselőház mai határozatáról. A megkövetésre ítélt képviselő azonban azt felelte, hogy nem fogja megkövetni a Házat. A horvát képviselők kijelentették, előre tudták, hogy ez lesz Potocnyák válasza.

Ma szüneteltek a magyar-horvát béketárgyalások. Látható békeakció legalább nem volt. Az egyik hír ugyan azt mondja, hogy Ugron Gábor tárgyalt a horvátokkal, de ezt a verziót nem erősítették meg.

Leszkay Gyula háznagy különben ma kijelentette, hogy szombaton vége lesz a horvát obstrukciónak.

Az építőipari háború.

Az idegen munkások — sztrájkolnak.

Új munkás-transport.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 20.

Az idegen munkások megérkezésével és munkabaváló állásával az aradi építőiparosok és a kizárt munkások között megkezdődött a döntő küzdelem. A szociáldemokrata munkások egy ma délután kiadott röpiratban megfújták a harci riadót és bejelentették a kéréssel teli hadjáratot. Viszont a munkaadók is felveszik a küdelmet és nem befolyásoltatják magukat a szociáldemokrata-párt hangzatos csatakiáltásától.

A végső küzdelemre az összeütközési pont az idegen munkások szerződötése volt. A szocialisták a mai napon már meg is kezdték akciójukat, hogy az idegen munkásokat a munka abbahagyására bírják és táborukba édesgessék. Az akció részben sikerült is, amennyiben a tegnapi megérkezett bécsi munkások a mai nap folyamán kiléptek a munkából és csatlakoztak a szocialistákhoz.

Az építőipar válságának újabb fázisáról az alábbiakban számolunk be:

(Az idegen munkások.)

Tegnap délután Bécsből tudvalevőleg megérkezett az első munkáscsoport, amely tizen-négy famunkásból állott. Ezeknek egyrésze a Reinhart-féle, másrésze pedig a Czeiler és Szalmáry féle gyárhoz szerződtek. Két lakatosmunkás pedig Stoll Béla lakatosműhelyében kapott alkalmazást. A Bécsből megérkezett munkásokat a vasuti állomáson rendőrök fogadták és ezeknek fedezete alatt vonultak be a városba.

A Stoll féle műhely részére szerződötett két munkás azonban, amikor meglátta, hogy rendőri fedezet alatt kell a városba vonulnia, kivált a csoportból és a Munkás Otthonba ment. Ma reggel pedig nem is állottak munkába. Ugyancsak ma délelőtt hagyták abba a munkát a Reinhart-gyár munkásai is, mert a szocialisták terrorizálják őket. A Czeiler és Szalmáry-gyár bécsi munkásai pedig kiizentek a műhelyből, hogy a kizárt munkások várják meg őket este hat órakor, mert ők is kilépnek a gyár kötelékéből. Ez este hat órakor — hír szerint — meg is történt, s most ugyanaz a helyzet, mint napokkal ezelőtt volt.

(Csendőrség a városban.)

A hatóság, mint megirtuk, nagyarányú tüntetéstől tartott az idegen munkások második transzportjának megérkezése alkalmával. Minthogy a rendőrség nem elegendő arra, hogy a hatóság preventív intézkedéseit foganatosítsa, Varjassy Lajos polgármester távirati megkeresést intézett Andrássy Gyula gróf belügyminiszterhez, hogy az aradi csendőrszárnyparancsnokság csendőr létszámát erősítse meg. A belügyminiszter sürgős rendeletet küldött a szegedi kerületi csendőrparancsnoksághoz, hogy a kerületből vonja össze az őrsöket és rendelje Aradra.

A kerületi parancsnokság intézkedése folytán a mai napon huszonöt csendőr érkezett Aradra a szegedi kerületi parancsnokság különböző részeiből. A csendőrök a délután folyamán egyenként érkeztek Aradra, ahol Green Nándor tb. főkapitány nál jelentkeztek. Estig mind a 25 csendőr megérkezett s közülük 18-at a városbába földszinti kistermében, hetet pe-

dig a rendőrlégénység laktanyájában szállásoltak be.

A csendőrök holnap reggel lépnek szolgálatba, amikor is az épülőfélben levő épületeken dolgozó idegen munkásokat fogják szuronyos fegyverrel őrizni és a rendre felügyelnek.

(A második munkás-csoport.)

Megirtuk, hogy ma csehországi kőművesmunkások érkeznek Aradra, akik a sürgős építkezéseket fogják befejezni. A cseh kőművesek, számra kilencen ma reggel hat órakor érkeztek Aradra. A vasuti állomáson Riedl István rendőrfelügyelő vezetésével tizenkét rendőr várta őket és ezeknek fedezete alatt vonultak be a városba.

A kőművesmunkások holnap reggel a Biró Ernő műépítész vezetése alatt épülő Rab Ákos-féle házban fognak dolgozni és a téglagyári építkezéseket végzik el. Ezen munkálatok befejezése után a többi sürgős építkezéseket fejezik be. Az építkezési munkálatok csendőri felügyelet alatt folynak.

(Szóvirágok egy röpiratból.)

Az aradmegyei szociáldemokrata párt ma délután röpiratot adott ki. A röpirat tartalmát — hosszú lévén, — nem közölhetjük egész terjedelmében, de a közönség tájékoztatására itt közöljük azokat a szóvirágokat, amelyek annak gerincét képezik. Ime:

Kutyaszövetség, testvérgyilkos, áruló, becstelen, véreb, trágyadomb, büz, részeg, becstelen, kabáttolvaj, bandita, arcátlan, pimaszság, undorító, hazug, buta, trágyadomb, büzös, ostoba, higvelejű kótyagosság, pofonra érett hazugság, trágyadomb, buta, aljas, púf, gaz, rothad, galád, trágyalé, becstelen, becstelen, arcul csapja, aljas, bitang, lápvirág, hülye, becstelen, becstelen.

Fura igazság lehet, amelyet így védenek. A röpiratban különben a párt azzal vádolja meg a szövetséget, hogy az idegen munkásokat nem világosították fel a kizárásról, hanem azt mondták nekik, hogy Aradon teljes gazdasági nyugalom uralkodik s rájuk csak azért van szükség, mert nagy a munkáshiány.

A párt egyuttal bejelenti, hogy a hó 23-án, vasárnap délután fél 5 órakor a Szabadság téren nyilvános népgyűlést tart, amelyen többek között a munkások kizárásával is foglalkoznak.

(A munkások tudtak a kizárásról.)

Az Aradi Közlöny egyik munkatársa ma felkereste Reisinger Sándor építész és megmutatta neki a szociáldemokrata-párt röpiratát, amely többek között azt mondja, hogy az építőiparosok nem világosították fel a kizárásról az idegen munkásokat. Reisinger erre vonatkozólag a következőket jelentette ki:

— Szövetségünknek két tagja, a két Czeiler járt Bécsben és Prágában és minden kerítés nélkül megmondották a munkásoknak, hogy Aradon kizárás van. Hozzáadték azonban, hogy a kizárás dacára a városban csend és nyugalom uralkodik. Bécsből Aradig megbízottaink egyébről sem beszéltek a munkásokkal, mint a kizárásról és felvilágosították őket, hogy csak azoknál a mestereknél dolgoznak jelenleg, akik nem tagjai a szövetségnek. Biztosították továbbá a munkásokat, hogy a szövetség teljes védelméről gondoskodik.

A kizárt munkások a ma reggel megérkezők elé Kurticsig egy szervezett asztalosmunkást küldtek, aki azonban Aradig nem beszélhetett velük. Az aradi állomáson cseh nyelven odakiáltotta, hogy ne dolgozzanak, mert bevérlik a fejüket, hogy az életük nem biztos, mert az aradi munkások kenyerét veszik el. A munkások az állomásról eljöttek hozzám és kijelentették, hogy nem hajlandók dolgozni, mert

félnek, hogy bántódásuk lesz. Erre kimentem velük a Czeiler és Szathmáry-gyárba, ahol megbizonyosodtak affelől, hogy a gyárban dolgoznak a tegnap megérkezett munkások.

Különbén is a munkások kijelentették, amikor megmondták nekik, hogy kizárás van, hogy a kizárással nem törődnek, sztrájk nincsen, tehát munkába állanak. De Biró és Fodor építészek is megkérdezték a Czeiler és Szathmáry gyárban a munkásokat, hogy tudtak-e a kizárásról. Ezek azt mondták, hogy tudomásuk volt róla.

A Stoll-műhely két lakatosja tényleg nem állott munkába. Ezeknek Stoll tegnap este vacsora helyett pénzt adott és elmentek az Op-reán-féle vendéglőbe, ahol kizárt munkások találkoztak. Ezek beszélték le őket, hogy munkába álljanak és nem is állottak. A kizárt munkások a Czeiler és Szathmáry-gyár munkásait ma este meglesték és inasokkal levelet küldtek nekik, amelyben megírták, hogy a kizárt munkásoknak bőven van pénzük s ezért csatlakozzanak hozzájuk.

Láthatja tehát, hogy a szövetség tagjai felvilágosították az idegen munkásokat a kizárásról.

Feljelentett aradi vendéglős.

Hanzlikimérés nagyban.

A nyomdászmulatság utójátéka.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 20.

Az aradi nyomdászok vasárnap tartott vírágünnepélyén általános felháborodást keltett a városligeti vendéglő bérlőjének, Palkovics Péternek a közönséggel szemben tanúsított viselkedése. A derék vendéglős ugyanis a nagyobb hasznocskára reményében olyan italt szolgáltatott ki a vendégeknek, hogy azok kénytelenek voltak a megrendelt inni valót undorodva ott hagyni. A konfetticsata közben apró papirdarabokkal lett tele nem egy pohár. Ezekből a sört visszatöltötték s ha valaki sört kért, konfettivel együtt felszolgálták neki a visszaöntött italt. A hanzlinak szintén nagy keletje volt. A vendéglős szemérmetlen nyíltsággal adta ki a rendeletet, hogy ha valaki sört kér, egy harmadrész rendes sört, egy harmadrész hanzlit és egy harmadrész szódát kell adni. Az így összekotyvasztott italt természetesen nem igen tudta senki meginni, ami kitűnő hangulatra derítette Palkovicsot, mert így elérte, hogy ugyanazon sört egymás után négy-öttször is felszolgáltathatta és megfizette.

Megtörtént, hogy több vendég felszólalt emiatt az eljárás miatt, de Palkovics, aki a lövész egyesülettel kötött szerződése alapján igen biztosnak érezheti maga alatt a talajt, minősíthetetlen durvasággal válaszolt a panaszkozókknak:

— Ha nem tetszik, menjen a fenébe!

A mulatni vágyó közönség ilyenformán kénytelen volt a papirszeletkével tarkított és szódával hígított hanzlit elfogadni. Piszkos poharakban hordták fel a kotyvalékokat, amelynek felszolgálásáért Ausztriában legalább három hónapra fogházba ültetnék a korcsmárost. A vendégek nem tudtak magukon segíteni, mert senkinek sem volt kedve, hogy feljelentse Palkovicsot, akinek az idén nem ez az első esete. Valahányszor ünnepséget rendeztek még nála, mindannyiszor ugyanez volt a helyzet. De senki sem szereti, ha feljelentése folytán öt idézetgetik nyakra-főre a rendőrségre.

Palkovics azonban szerencsétlenségére összekapott a kisegítő pincérekkel, akik a mai napon megtették ellene közegészségügyi kihágás miatt a *feljelentést*, amelyben egész sereg tanura hivatkoztak. Berecz Ferenc rendőrkapitány a legszigorubb eljárást ígerte a panasztevőknek s így valószínű, hogy Palkovicsot érzékeny birsággal fogják sújtani. Telik a vasárnap haszonból.

Polónyi megszarolta Nákót.

„A fővárosnál mindent keresztülvisz.“

Alkotmányvédelemből — üzlet.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 20.

Lengyel Zoltán ma befejezte azoknak a lánypirágoknak csokorba kötését, amelyeket Polónyi Géza hosszú közéleti tevékenysége során tenyésztett. A hosszú bünlajstrom végére három cifra eset maradt: Nákó Sándor grófnak Beke Erzsébettel való megszarolása, a Gschwindt-gyár ügye, amelyből kifolyólag Halmos János ominózus nyilatkozatát megtette és az István-uti szanatórium dolga.

A Beke ügyben Lengyel Zoltán a vizsgálóbíró előtt fekvő beadvány szerint azt kívánja bizonyítani, hogy Polónyi Géza Beke Erzsébettel, a volt utcai nővel szövetkezve megszarolta Nákó Sándor grófot, a jelenlegi fiumei kormányzót. A bizonyítékok e részben is teljesen rendelkezésére állanak Lengyelnek, azonban ismerve Polónyi szokását, hogy saját szennyes ügyeinek eltussolására a politikai porondot használta föl, erre az ügyre nézve a *bizonyítékok előterjesztését teljesen a főtárgyalásra tartja fön.*

Az előterjesztés ezután megemlékezik arról, amit Halmos János is kijelentett, hogy t. i. a székesfőváros legváltóságosabb helyzetében, amidőn szűk körben az alkotmányos ellenállásról tanácskoztak, ugyanezen az értekezleten Polónyi Géza Halmost a Gschwindt-féle gyár kihelyezése dolgában kapacitálta. Polónyi Halmost átölelve, így szólott hozzá:

— Kedves Jánoskám, az alkotmányvédelemmel majd csak rendbe jövünk valahogy, de azt a Gschwindt-féle ügyet már nyelbe üthetnéd.

Ezt az ügyet természetesen nem közérdekből sürgette meg Polónyi, hanem azért, hogy mielőbb hozzájusson Gschwindtéknek a kihelyezésért ígért proviziójához.

Utóljára maradt az István-uti szanatórium ügye.

Szabó István és társai 1902 ben építési engedélyt kértek egy az István-uton létesítendő szanatóriumra. A főváros csak több súlyos feltétel mellett volt hajlandó az engedélyt megadni és a fővárosi közmunkák tanácsa is helybenhagyta a határozatot, amelynek értelmében 800 négyszögölnyi területet tartoztak volna az építetők a fővárosnak átengedni. Szabóék ekkor fölkere-ték Polónyi Gézát, aki kijelentette nekik, hogy a fővárosnál mindent keresztülvihet. 1902. szeptember 5-én adta be Polónyi mint ügyvéd Szabó kérvényét a főváros-hoz és 25 éig már kijárta Polónyi, a bizottsági tag és pártvezér a kérvény kedvező elintézését. Az új építési engedély révén a vállalkozók 10000 koronát takarítottak meg, amely összegből 2000 koronát Polónyinak adtak sikeres közbenjárásáért.

A pletyka áldozata.

Meghalt a nővére becsületéért.

Ki a titokzatos halott?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 20.

Néhány nappal ezelőtt megírtuk hogy Arad közelében egy urias külsejű, 25 - 30 éves, fekete ruhába öltözött nő holttestét fogták ki a Marosból. A személyazonosságát azonnal nem sikerült megállapítani, mert az öngyilkosnál semmiféle olyan irást nem találtak, amely kitérére vonatkozólag felvilágosítást nyújthatott volna. A megindított nyomozat rövidesen sikerrel járt.

Mikalakán körülbelül egy héttel ezelőtt bejelentették az előjáróság, hogy Fekete Rozália nevű hajadon eltűnt. Miután a Maros menti községekkel közölt személyleírás teljesen ráillett a kifogott női holttestre, a leány hozzátartozói Mikalakáról Aradra jöttek, a tetem megtekintésére. A leányban Juliska nővére azonnal felismerte testvérét s heves zokogással borult a foszlásnak indult öngyilkosra, a kinek, ha közvetve is, ő okozta a halálát.

Az öngyilkosságnak igen érdekes előzményei vannak.

Fekete Rozália és Juliska nővérek voltak, akik öreganyjukkal Mikalakán együtt laktak. Rozália öt-hat évvel idősebb volt Juliskánál s míg ez vig, mulatos természetű, amaz tuiságosan magába zárkozott és szentimentális.

Június 16 án, vasárnap délután történt, hogy Juliska udvarlója, egy Szabó József nevű szabósegéd beállított Feketéékhez és arra kérte a leányok nagyanyját, engedje meg, hogy Juliska vele sétálni mehessen. A szigorú erkölcsű asszony azonban hallani sem akart a dolgról, am böl nagy sirás rivás keletkezett. Ez azonban mit sem használt, mert a lány estig kisémmozdulhatott a házból.

Este azonban egy őrizetlen pillanatban kiszökött s átment udvarlójának a velök szemközti házban lévő lakására. A szökést csak késő este vették észre, amikor is azonnal a lány keresésére indultak és akit sok futkosás után végre Szabó Józsefnél meg is találtak.

Akárhogy titkolták a dolgot, másnap egész Mikalaka megtudta az esetet s az asszonyok ugyancsak munkába vették a Fekete lányok erkölcsét. De ennyivel meg sem elégedtek, s amint Fekete Rozália hétfőn reggel a piacra ment, egész nyíltan utána kiabáltak, hogy milyen fajta. A tisztességes leányt, akit ilyen otromba inzultus ért, rendkívül elkeserítette a dolog. Haza szaladt s olyan keservesen sirt egész délelőtt, hogy semmi vigasztalás sem fogott rajta.

Dél felé aztán lecsendesedett. Majd hirtelen elhatározással öltözködéshez fogott. Felvette a legjobb ruháját, a feketét, magára rakta összes ékszereit s aztán azzal az ürügygyel, hogy ismerőseihez megy, eltávozott hazulról. Egész estig bolyongott a mikalakai földeken s mikor besötétedett, lesietett a Maros-hoz és belevetette magát. Azonnal elmerült s miután a Maros iszapja fogva tartotta, nem is került élve többé a felszínre. Az éjjelen át azonban elsodorta az ár s másnap Arad alatt kifogták a révészek.

Temetése ma délután volt, amelyen Fekete Rozália minden ismerőse, rokona megjelent. Csak egyetlen hozzátartozója hiányzott: a testvére. Bár hívták, azzal a kijelentéssel, hogy beteg, elmaradt Rozália végső tisztességéről, aki meghalt azért, mert meggyanusították az ő becsületét.

A rabkenyér.

Az ügyészség feljelentése. — Vizsgálat a pékműhelyben. — Mi volt a kenyérben? — Patkány, egér, piszok és svábbogár. — Az ügyész nyilatkozik. — Tárgyalás a rendőrségen. — A szállító pörölni akar.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 20.

Városszerte rendkívül nagy feltűnést keltett lapunk mai közleménye, amelyben megírtuk, hogy az aradi törvényszék fogházában a delikvensok élvezhetetlen kenyeret kapnak. A kir. ügyészség megkeresésére a rendőrség a mai napon már meg is indította a nyomozást aziránt, hogy a rabok élelmezése körül felpanaszolt mizériák megfelelnek-e a valóságnak és ha igen, kit terhel ezekért a felelősség?

A rendőrség még nem fejezte be a nyomozást, de már konstataálta, hogy a raboknak szállított kenyér *sulyos kifogás alá esik* és nem felel meg az egészségügyi követelményeknek. Holnap a rendőrség kihallgatja a kenyérszállító pékmestert s a nyomozás befejezése után megindítja az eljárást az ellen, aki az élvezhetetlen kenyér készítésében a közegészségügyi kihágást elkövette.

A szenzációs ügyről és a megindított nyomozásról tudósítunk az alábbiakat jelenteli:

Az élvezhetetlen kenyér.

Az aradi kir. törvényszék fogházában elzárt rabok egyrésze tegnap a részükre kiutalt kenyérben, mint megírtuk, piszkos, undorító dolgokat találtak, amik a kenyeret élvezhetelenné tették. Az a néhány rab, aki ilyen kenyeret kapott, eleinte arra gondolt, hogy a fogház többi foglyával együtt abbahagyják a munkát és ezzel kényszerítik a fogház vezetőségét, hogy élvezhető kenyeret adasson nekik.

A rabok azonban elállottak ettől a terüktől és jelentést tettek a dologról Dezsőfi Mihály fogházfelügyelőnek, aki megvizsgálva a kenyereket, konstataálta, hogy azokban tényleg olyan dolgok vannak, amelyek a kenyeret élvezhetelenné teszik. A fogházfelügyelő — a kir. ügyész távol lévén — az egyik alügyésznek tett jelentést, aki még tegnap délután telefonon értesítette a tapasztaltakról a rendőrség bűnügyi osztályát.

Az ügyészség feljelentése.

Szakolczai Lajos kir. ügyész ma délelőtt vissza érkezett hivatalos kiküldetésben tett útjáról és meglepetve hallotta a tegnap felfedezett dolgokat. Az ügyész telefon útján érintkezett Greén Nándor tb. főkapitánnyal, akinek kijelentette, hogy írásban is megteszi a feljelentést a szállító ellen.

Ma délután Szakolczai kir. ügyész személyesen hozta át az írásbeli feljelentést Greén főkapitányhoz. A feljelentésben az ügyész elmondja, hogy tegnap néhány rab piszkot talált a kenyérben. Minthogy pedig ez a szállító részéről sulyos beszámítás alá eső közegészségügyi kihágás, kéri a rendőrséget, hogy May János aradi pékmester ellen, aki a fogház részére a kenyérszükségletet szállítja, indítsa meg a nyomozást.

A hatósági vizsgálat.

Az ügyészség feljelentése alapján Greén Nándor tb. főkapitány elrendelte a vizsgálatot May János pékmester ellen és Posgay Lajos dr. városi főorvost és ifj. Varjassy Lajos rendőr-

fogalmazó, helyettes iparhatósági biztost megbízta a vizsgálat vezetésével.

A főorvos és a rendőrfogalmazó ma délután megjelentek May Jánosnak az Eötvös-utcában levő műhelyében és mindenekelőtt megvizsgálták azt a barna lisztet, amelyből a fogház részére szállítandó kenyér készül. A hatósági orvos a barna lisztben több olyan növényi alkatrészt talált, amely ha a lisztet nem szítálgják meg, benmarad a gyurandó tésztában és gomolyaggá lesz. Ez képezi azt a piszkot, amelyet a rabok tegnap felfedeztek a kenyérben. A vizsgálat vezetésével megbízott tisztviselők megvizsgálták továbbá az összes műhelyeket, raktárakat és magtárakat s mindenütt a legnagyobb rendet és legpéldásabb tisztaságot találták.

Varjassy dr. kihallgatta May Jánost, aki kijelentette, hogy a gomolyaggá gyurt növényi alkatrészek az ő tudtán kívül kerültek a kenyérbe. Bizonyosan tudja, hogy ezt a saját munkásai rosszakaratból követték el, mert így akarták üzleti renoméját megrontani.

A rendőrfogalmazó a vizsgálat eredményéről jelentést tett Greén főkapitánynak, aki közegészségügyi kihágás miatt megindította May János ellen az eljárást és az ügy tárgyalására mindjárt határnapot is tűzött. A tárgyalás holnap délelőtt fog lefolyni Varjassy dr. előtt és erre megidéztek May János pékmestert, Szakolczai Lajos kir. ügyészt és Dezsőfi Mihály fogházfelügyelőt.

A kir. ügyész a rabkenyéréről.

Szakolczay Lajos kir. ügyészt ma felkereste az Aradi Közlöny egyik munkatársa, aki a rabkenyér körül kerekedett botrányról a következőket mondta:

— Folyó évi június hó 15-én, szombaton egy fogoly jelentkezett Dezsőfi Mihály fogházfelügyelőnél és jelentette, hogy a May János által szállított kenyérben *gyauus feketés dolgokat talált*. A fogházfelügyelő bemutatta a kenyeret Auszterweil László dr. törvényszéki- és fogház orvosnak, aki a fogoly panaszát alaposnak találta s ezért nekem, mint az ügyészség vezetőjének jelentést tett. En sze nélyes-n meg néztem a kenyeret, s miután úgy láttam, hogy a benne lévő fekete tömeg valószínűleg ocsu, ami arra mutat, hogy szítálatlan, piszkos lisztből készítik a raboknak való kenyereket, felhívtam May Jánost és komolyan figyelmeztettem arra, hogy a kenyérlisztet a jövőben gondosan szítálgják meg, mert hasonló eset ismétlésekor költségére a helybeli piacon fogom beszerezni a szükséges kenyeret.

Ennek dacára a folyó hó 17-én, hétfőn szállított kenyérben gyufafej nagyságu, elszórtan mintegy 8-10 darab anyag volt feltalálható. Dezsőfi Mihály fogházfelügyelő a kenyérszállítványt átvevén, egy darab kenyeret próbaképpen felvágott s látta, hogy abban elszórtan bár, piszkos anyagok vannak. Rögtön jelentést tett nekem, mire nyomban lementem a fogházba s ott Auszterweil László dr.-ral és a felügyelővel a kenyerek legnagyobb részét szétördeltük és a fogházorvos előterjesztése alapján *a kenyérszállítványt, mint élvezhetelent, visszautasítottuk*. Egyszersmind intézkedtem, hogy a foglyok számára Farkas István pékmester üzletéből az előírt minőségű és mennyiségű kenyér szállíttassék a foglyok részére, ami azonnal meg is történt.

— Egyidejűleg a kenyérszállítvány élvezhetetlenségét *jegyzőkönyvileg* is konstataáltam s miután a fogházorvos véleménye szerint *egér, vagy patkánytól származó piszok volt a kenyérben*, távbeszélőn felhívtam az aradi rendőrhatalóságot s May János, a fogház ke-

nyérszállítója ellen *közegészségi kihágás címén megtettem a feljelentést*.

Valótlán azonban az, hogy a fogházban lázadás, vagy zendülés ütött volna ki a foglyok között; valótlán az is, hogy a foglyok nem akartak munkába állani, s hogy a kenyérben patkányfark, vagy patkány fészkek lett volna. Nem áll, hogy a fogház csarnokában a kenyeret földhöz vágták és lábbal tapodták volna, valamint az sem igaz, hogy a felügyelőt s a fogházorvost megtámadták, vagy az ajtókat döngették volna, mert annak lehetőségét a fogház berendezése, a fegyelem s az a körülmény, hogy a rabokat külön cellákba zárva őrzik, kizárja Természetesen az sem igaz, hogy katonaságot emlegettünk volna, *ellenben igaz, hogy a rabok k nyérével visszaélés történt, hogy ezért az aradi rendőrségnel megtettem a feljelentést és hogy a közigazgatási hatóság előtt az eljárás ez ügyben folyik*.

A vállalkozó fenyegetődzik.

Érdekes és jellemző eset történt az aradi királyi törvényszék fogházában hétfőn, mikor Szakolczay Lajos kir. ügyész, Auszterweil László dr. fogházorvos és Dezsőfi Mihály fogházfelügyelő mintegy száz darab kenyeret szét tördeáltak, hogy megállapítsák, véletlenségből került-e egy kenyérbe a piszok, vagy valamennyiben feltalálható-e.

A vizsgálatnak szomorú eredménye volt, mert csaknem valamennyi kenyérről konstataálta az orvos, hogy élvezhetetlen. Mikor később May János megjelent a fogház konyhájában és látta a hatalmas kosarakban darabokra tört és neki visszadobott barna kenyérdarabokat, indulatosan a szakácsnő felé fordult és mérgesen kiabálta:

— Ez disznóság! Majd megmutatom, hogy ez még sem jár! *Mert fogok indítani az ügyészség ellen tömkrétt kenyereimért*. Ha nem tetszett nekik, küldték volna vissza feldarabolatlanul. *Mit csinállok már most ezekkel a kenyérdarabokkal?*

Bár visszaadták volna neki a kenyereit, otthagya a konyhában, amelyekből aztán a kívánatosabb példányokat egy nagy kosárba rakva, átküldte az ügyészség a rendőrségnek bűnjelként.

Mennyi volt a romlott kenyér?

Arról, hogy tulajdonképen mennyi volt a mindenféle piszokkal telített és romlott kenyér, egész pontos adatok nincsenek. Igaz, hogy a sok között akadt néhány kifogástalan is, de mire feldarabolták az egész szállítványt, egy nagy kosárra való élvezhetetlen kenyér gyült össze. Ezek után természetesen az ügyész azonnal megtagadta a romlatlan kenyér kiosztását és intézkedett, hogy Farkas István pékmestertől annyit hozzanak, *amennyit csak eladhat*.

Farkas István *száztizenkét kiló kenyeret* küldött napiáron a fogházba, amelyből *kilencvenegy kiló kiosztottak a rabok közt*, a többit pedig visszaküldték neki.

Az aradi királyi ügyészségen ma lapunk munkatársának Szakolczay Lajos kir. ügyész megmutatott egy olyan rabkenyeret, amelyet az orvos élvezhetetlennek talált.

Amint az orvosi jelentésből kétségtelenül megállapítható, a kenyerek legnagyobb részében *„egértől és patkánytól eredő piszok volt feltalálható”*.

Nos, ez a kenyér véletlenül a kivételek közé tartozott. Ebben nyoma sem volt az egértől és patkánytól eredő piszoknak, ellenben a kettémetszésnél *egy jobb sorsra érdemes és kora ifjúságában elhunyt svábbogár megcsontított teteme volt látható*.

Amint szétfeszítették a kenyér belét, a

hátterben még néhány bogárka barnás lárvája, szárny és lábdarabok huzódtak meg illő szerénységben. Szóval undorító látvány volt ez a raboknak szánt táplálék, amelytől csak a szorgos ellenőrzés miatt menekültek meg azok a szerencsétlen emberek, akiknek ezt a vállalkozó kapzsisága szánta.

A rabkórházból.

— A kenyér-ügyhöz. —

Az orvos (egy haldokló rabhoz): Hát magával mi van, Szelezsán?

Szelezsán (hörögve): Megettem kenyérem javát...

Wekerle Bécsben.

Jönnek a rendszabályok.

Beck felelősségrevonása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 20.

A politika legújabb eseményeiről budapesti tudósítónk a következő távirati jelentésben számol be:

A békebontó trónbeszéd.

A függetlenségi párton nagy megbeszélések folytak egyrészt Wekerle Sándor miniszterelnök bécsi utjáról, másrészt a trónbeszédéről. A függetlenségi párt egy része arra az eredményre jutott, hogy a békebontás jeleit mutatja az, ami ebben a trónbeszédben ránk nézve a legfontosabb, amit Beck báró a császárral elmondott. A trónbeszéd e fölfogás szerint kapcsolatba hozza a gazdasági kérdést a pragmatika szankcióival, holott ehhez semmi köze. A trónbeszéd magyar fordítása a két állam autonóm jogairól beszél, holott nem autonóm, hanem szuverén jogokról kellett volna megemlékeznie. Ez azonban csak fordítási hiba, mert az eredeti német szöveg a két állam önrendelkezési jogáról beszél.

Békebontó a trónbeszéd egy másik része, amely a katonai létszám emelését helyezi kilátásba. A függetlenségi pártban az a fölfogás, hogy e kijelentésekkel sérelem esett a tavaly áprilisban Bécsben kötött paktumon.

A titokzatos bécsi út.

Wekerle Sándor miniszterelnök bécsi kihallgatásáról félhivatalosan csak annyit mondanak, hogy a miniszterelnök azon köszönetet mondott a Lipót-rend nagykeresztjével való kitüntetésért.

Wekerle azonban bizonyára más fontosabb ügyekről is referálhatott a felségnek, mert a kihallgatás fél órán át tartott és fél órán át nem köszönik meg a kitüntetések. Az a tény, hogy a miniszterelnök közvetlenül a tegnapi minisztertanács után Bécsbe utazott, azt bizonyítja, hogy a miniszterelnöknek fontos és sürgős előterjesztései voltak. Annál nyilvánvalóbb a sürgősség, mert Wekerle előre jelezte, hogy a függetlenségi párt ma esti értekezletén megjelenik és föl is fog szólalni.

Egy estilap értesülése szerint a miniszterelnök utazásának legfőbb oka az, hogy — a kormány a legerősebben el van határozva arra, hogy Wekerle legutóbbi erélyes és helyesléssel fogadott kijelentése szerint nem engedi meg a hor-

vátoknak a parlamenti munka megakasztását. Az ezért szükséges intézkedésekhez a kormány most a felség hozzájárulását kérte ki.

Ezt az értesülést megerősíti egy éjjel érkezett bécsi jelentés, mely szerint a király Wekerlét délután újból egy óras kihallgatáson fogadta. Wekerle jelentést tett a horvát obstrukcióról, részletesen referált a helyzetről s engedélyt kért a királytól azon erélyes intézkedések megtételére, melyek a horvát obstrukciót megszüntethetnék.

Wekerle kérdőre vonja Becket.

Wekerle Sándor kihallgatása után az osztrák képviselőházba ment, ahol egy óráig tárgyalta Beck báróval. A tanácskozáson szó volt a kvótaküldöttségek tárgyalásairól, a cukoradóról és a kiegyezési tárgyalások folytatásáról.

Budapesten az a hír volt elterjedve, hogy Wekerle egyenesen a trónbeszéd miatt utazott Bécsbe és kérdőre vonta Beck bárót a sértő passzusok miatt. Másrészt azt állítják, hogy a trónbeszédnek Magyarországra vonatkozó részét az osztrák kormány a magyarral együtt állapította meg. Más verzió szerint éppen ez, aminek meg kellett volna történnie, nem történt meg és a trónbeszédnek előzetes be nem mutatása okozta a konfliktust.

Az E. U. a következőket írja a miniszterelnök bécsi utjáról:

Magának az audienciának politikai háttere és jelentősége aligha van és semmiképpen sincsen összefüggésben az aktuális politikai helyzettel. A miniszterelnök hátralevő bécsi időzését a homlokterben álló politikai kérdéseknek szánta. A kiegyezési és a kvóta tárgyalások, a Szerbiával június 24-én kezdődő tárgyalások, mind olyan kérdések, amelyeknek előkészítésére és megvitatására a mai nap jó alkalmat nyújtott.

A vár alléját megnyitják

Szabad az ut!

Arendt tábornok a polgárságnak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 20.

Általános feltűnést keltett 1905. tavaszán, hogy a vár körül fekvő gyönyörű alléból kitiltották a polgárságot. Az ott sétálók között a kiállítás idején ott volt Institoris Kálmán, Arad akkori polgármestere is, akinek szintén távoznia kellett az alléből. Lehmann állomásparancsnok ugyan másnap kijelentette, hogy a kitiltás csak tévedésből történt s hogy ezentul is szabad az alléban járni, tényleg azonban mégis elzárták a forgalomtól az utat. Kocsikat és kerékpárosokat egyáltalában nem engedtek az alléba, amelyet sorompóval zártak el előlük s noha a gyalogjáróknak külön nem tiltották meg a járás kelést, a sorompón ott diszlett a tiltó felírás:

Verbotener Weg.

Az emlékeztető kitiltás óta nem is igen történt meg, hogy a polgárság felkereste volna a pormentes, gyönyörű allét, amely még három évvel ezelőtt kedvenc sétahelye volt a publikumnak.

Arendt Lajos tábornok, a mostani állomás-

parancsnok, aki rövid aradi tartózkodása alatt máris teljes mértékben rászolgált a polgárság szeretetére, most elhatározta, hogy a forgalmat gátló sorompókat eltávolíttatja s a várat övező fasort ismét teljesen megnyitja a nagyközönségnek. Az elhatározás ma már tetté is vált: máától fogva kocival, automobilal, kerékpárral és gyalogosan egyaránt lehet használni a fasort, amelyet a tábornok szívesen átenged akár polgári ünnepek, virágkorzók rendezésére is.

Voltaképpen semmi kü'önösebb nincs az egész intézkedésben mert hiszen Aradváros polgársága szinte példás egyetértésben él a helyőrséggel. Mégis Arendt Lajos tapintatosságának és figyelmességének tudjuk be a sorompók eltávolítását s a fasornak a közönség előtt való megnyitását, mert hiszen Arad polgárainak oly kevés szórakozó helyük van, hogy a vár alléjának megnyitása határozottan örömteljes eseménynek nevezhető.

Ebből az alkalomból aktuálissá válik az a kérdés, hogy vajjon a város nem szállíthatná-e le a fajármos hidon szedett horribilis vámot? Mert annyi bizonyos, hogy a kocsik közlekedés számára megnyitott vár-allé előbb utóbb forgalmas kocsikázóvá nőne ki magát, ha nem kelene csak vám fejében 70 fillért fizetni.

A nemzetiségek szövetkeznek a szociálistákkal.

Egyeznek a legfőbb programokban.

Román lapok az új koalícióról.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 20.

A magyarországi nemzetiségi pártoknak és a szociáldemokratáknak egyformán legfőbb programjuk az általános, titkos, községenkénti választói jognak kivívása. Bár elveik egyéb, elég tekintélyes része szinte homlokegyenest eltér egymástól, ennek az egy közös programnak megvalósítása úgy látszik elég fontos a két politikai egyesülésnek, hogy legalább ideiglenes szövetségre lépjenek és kooperáljanak közös céluk elérése érdekében.

A nemzetiségeknek és a szociálistáknak erről az együttműködéséről most érdekes híradással szolgál két román nemzetiségi lap. Az egyik a román nemzetiségi párt hivatalos lapja, a Budapesten megjelenő *Lupta*, amely fővárosi tudósítónk távirata szerint legújabb számában a következőket írja:

A nemzetiségek és a szociálisták fúziójáról szó sem lehet, a szövetkezés ügye pedig messze van a megvalósulástól. De az utóbbi mint óhaj él és mint olyan óhaj, amely a kényszerítő körülmények következtében a legközelebb már valóra válhat. Egy dolog ugyanis bizonyos: az, hogy sem a kormány, sem a koalíció nem akarja megcsinálni azt, amit első sorban vállalt, az általános választói jog reformját.

A szervezett pártok közül csak a szociálista és a nemzetiségi párt kívánja komolyan az általános választói jog reformját. A reakciós oligarchia hatalmának megőrzését és Magyarország átváltoztatását modern állammá csupán egy erős szociálista párttal lehet elérni. A leglényegesebb programokban egyek vagyunk a szociálistákkal, gazdasági programunk pedig — amely a parasztság és általában a munkás-ság sorsának javítását célozza, — nem akadályozza e két párt együttműködését. Egy kérdés

volna még, amely látszólag *elválaszt bennünket*, nevezetesen a *szociálisták magatartása az egyházakkal, illetve felekezetekkel szemben*. Azonban itt sem mutatkoznak áthidalatlan ellentétek, mert a szocialista elvek szerint az államnak semmi köze az egyházakhoz, felekezetekhez és mi román szempontból hisszük, hogy az egyháznak az államtól való elválasztása *javunkra billentené a mérleget*. Taktikai tekintetek pedig imperatív módon követelik a két párt kooperálását.

Az aradi „Tribuna” a következőket írja a két tábor szövetkezéséről:

A nemzetiségi párt és a szocialista párt négy-négy tagjából álló delegáció már több nap óta tanácskozik a két párt között létesítendő szövetség tárgyában. A szövetség célja *véget vetni az oligarchák uralmának és utját egyengetni a nép uralmának Magyarországon*.

A szociáldemokraták hivatalos lapja, a *Népszava* a Tribuna híréhez e rövid megjegyzést fűzi:

Mi ezen vagy ilyenemű tanácskozásokról *nem tudunk*.

Fővárosi tudósítónk jelentése szerint egészen bizonyos, hogy a nemzetiségek és a szociálisták már a közel jövőben *együttes akciót indítanak*, amely közvetlenül a Vajda-eset után határozottat el és amelynek *kezdeményezése a nemzetiségi pártból indult ki*.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: A pálinka, népszimű. Gál Gyula vendégfőléptével.

Szombat: Elnémult harangok, szimű. Gál Gyula vendégfőléptével.

Vasárnap: Az árendás zaidó, népszimű. Gál Gyula vendégfőléptével.

* Szókimondó asszonyság. Sardou világhírű darabja, a Szókimondó asszonyság ma ment először *Szendrey* rezsimje alatt. A hosszú pihentetés és az új szereposztás és amit első sorban kell említenünk. *Gál Gyula* vendégszereplése nagy érdekességet kölcsönzött a kiváló darab reprimének. Fényes előadásban gyönyörködhetett ma a közönség, mikor a vendégművész mellett minden szereplő tudásának legjavát ragyogtatta, hogy méltó kerettel szolgáljanak a nagy művész briliáns alakításához. *Gál Gyula* Napoleonja nem operette alak, hanem tanulmányokon felépített, tudatos karakterizáló alakítás, maga Napoleon, amilyennek fantáziánkban a nagy császárt nagy tulajdonságaival, apró emberi hibáival elképzeltük. Imponáló, majd neveléses módon kicsinyes, nagyságában féltelmetes, hiúságában mosolyra keltő. *Gál* Napoleonjáról a legjobb és legdicsebb kritikát *Lewinszky*, a bécsi nemrégiben meghalt nagy művésze mondta. *Gál* nem *Sardou* Napoleonját, hanem a történelem Napoleonját vitte s inpará. Ezt mintha érezte volna a közönség, elbűvölten leste a művész minden szavát, mozdulatát és tetszésnyilvánításának zajos tapsokban adott kifejezést. *Di* aimas estéje volt a vendégművész mellett. *H. Novák* Irénnek, az aradi színház zseniális művésznőjének. Elbájoló volt a danzigi hercegnő szerepében, csupa kedveség, aranyos báj volt ez a zseniális asszony, akit a közönség nyílt színen is zajos óvációkban részesített. Az előadás sikerét mindenben elősegítették pompás játékokkal. *Körössy Juci, Delly, Várnay, Horti, Szathmáry*. A közönség egészen megtöltötte a színpontot. *H. G.*

Sajtóhiba.

— A Potocnyák-esethez. —

Tegnap így szökött az ítélet:

Megkövezni! Megkövezni!

Ma, egy kis sajtóhibával:

Megkövetni! Megkövetni!

A kulturpalota költségei. A lehetetlen elhelyezés. A fő a legyezőalak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 20.

Miután a budapesti bölcsek megjárták Aradot és elhelyezték itt szakértelmüknek kiváló gyümölcsét, végleg elhatározódott, hogy a kulturpalota a Baross-parkba kerül, a kereskedelmi akadémia háta mögé, még pedig legyezőalakban. Mindezt kitűnően kitalálták a budapesti szakértők, a kiknek sikerült ezáltal Aradvárosát olyan építkezésbe beugratni, amely az eddig tervezettnél mintegy százezer koronával többbe fog kerülni s amely által ismét egy lehetetlen elhelyezésű, disztelen középületet kapunk.

Az *Aradi Közlöny* egyik munkatársának ma alkalma volt beszélgetést folytatni *Szántay* Lajos műépítésszel, aki hevenyészett rajzban megmutatta, hogyan fog a kulturpalota a Baross park elején állani. A megoldás nehézsége és a kívánt legyezőalak mindenekelőtt azt vonják maguk után, hogy a kulturpalota, amelynek hivatásához képest Arad legjobb középületeinek kellene lennie, egyszerűen elvész a kijelölt helyen. A főbejáratot és a palota homlokzatát kénytelen *Szántay* az adott telekhez képest keskenyre tervezni, úgy, hogy a félmillióba kerülő palotának ugyszólván alig lesz frontális része. A legyezőalak maga után vonja azt is, hogy a kulturpalota nem lesz tömören épített épület, hanem kétoldalt a helyiségek izléses elhelyezése szempontjából kis udvarokat kénytelen a tervbe illeszteni a tervező művész. Természetes, hogy miután így a teljes térkihasználás lehetősége nincs megadva, a kulturpalotának *nagyobb telek kell*, mint az eddig tervezett.

Mindezekről eltekintve, az építési költségek is nagy mértékben emelkedtek a szerencsétlenül választott elhelyezés mellett. Egyrészt a parknak az utca színénél mélyebben való fekvése, másrészt az építési anyag folytonos drágulása magyarázza, hogy míg eleinte háromszázharmincezer korona költséggel tervezték a felépítendő kulturpalotát, ez az összeg most *ötszáz ezer koronára emelkedett*. A nagyarányú költségtöbblet oka azonban főleg a feltöltés és az alapozás költségeiben keresendő, mert köz tudomásu dolog, hogy magasabb vizállás alkalmával a Baross parkba beszívárog a víz. A park mély fekvése magyarázza különben, hogy egy-két ásóvágás után máris talajvízzel találkozik az építető.

Az elmondottakból nyilvánvaló, hogy a budapesti bölcesség a kulturpalota ügyében teljesen csődöt mondott. A városnak kötelessége, hogy megakadályozza a kulturpalotának a Baross-parkban való elhelyezését, mert természetes, hogy amikor félmillió költséggel középületet, a kulturának szánt középületet emel a város, akkor nem akar egy szépsézetit szempontból lehetetlen megoldás miatt elfuserált épületet kapni.

Képviselők botránya.

Megfizették magukat.

Az indítványok sorsa.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 20.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt ma délután 5 órakor *Kossuth* Ferenc elnöklete alatt értekezletet tartott, amelyen *Apponyi* Allbert gróf, *Günther* Antal igazságügyminiszter és több államtitkár vett részt.

A konkurens pártok ellen.

Kossuth Ferenc bejelentette, hogy *Gernyeszegen* *Désy* Zoltán államtitkárt és *Zircen* *Ivánka* Imre függetlenségi képviselőket választották meg. *Désy* megválasztását az értekezlet nagy örömmel vette tudomásul.

Ezután *Fenyvesy* Soma bejelentette, hogy *Maros-Torda*, *Alsó-Fehér* és *Hunyad* megyékben autonóm megyei párt elnevezés alatt oly csoportok működnek, amelyek mindent elkövettek a függetlenségi párt jelöltjének megválasztása ellen. E pártokban olyanok is ülnek, akik a függetlenségi pártnak is tagjai és ezért indítványozza, mondja ki az értekezlet, hogy a függetlenségi pártnak nem lehet tagja az, aki autonóm, községi vagy más olyan pártnak tagja, amely a függetlenségi eszmék elleni törekvéseket támogatja.

Az értekezlet az indítványt egyhangulag elfogadta.

Megfizetett képviselő-kortések.

A zirci választással kapcsolatban ifj *Madarász* József számos visszaélésről tesz panaszt, amelyeket a választás alkalmából a jelöltek érdekében követtek el. *Madarász* kijelentette, biztos tudomása van arról, hogy *sok vesztegetés történt* és hogy *két függetlenségi képviselő pénzt — és pedig mindegyikük kétezer koronát — fogadott el* a megválasztott *Ivánka* Imrétől, hogy érdekében korteskedjenek. Nézete szerint egy képviselő korteskedését nem fogadhat el pénzt.

Ráth Endre kijelenti, hogy neki is tudomása van erről az ügyről és többek között tud arról is, hogy *Szentkirályi* Zoltánnak az egyik képviselő, aki maga is pénzt fogadott el, *600 koronát ajándott föl*, hogy szintén *Ivánka* mellett foglaljon állást.

Nagy Emil követeli, hogy ezt a két képviselőt, akik viselkedésükkel méltatlanok lettek arra, hogy a párt tagjai legyenek, *zárja ki a párt tagjai köréből*.

Hosszabb vita támadt *Nagy* Emil indítványa fölött és végre elhatározta az értekezlet, hogy a történetek megvizsgálására *Tóth* János elnöklésével bizottságot küld ki, amely a következő tagokból áll: *Chernel* Gyula, *Gaál* Gaszton, *Okolicsányi* László, *Nagy* Emil és *Eitner* Zsigmond.

A két képviselő, aki megfizettette korteszolgálatait: *Pap* Zoltán dr. és *Gál* András.

Az osztrák trónbeszéd ferdítései.

Még a napirend előtt szólásra emelkedett *Eitner* Zsigmond és szavá teszi az osztrák trónbeszédnek ama kitételeit, amelyek mélyen sértők a magyar nemzet önállósága szempontjából.

Kossuth Ferenc kijelenti, hogy az osztrák trónbeszédért a magyar kormány felelősséget nem vállal és nem vállalhat. Veszélyesnek tartja azt, ha a magyar kormány igényt tartana arra, hogy az osztrák trónbeszédbe beleavatkozassék, mert ez által jogot adna az.

osztrák kormánynak a hasonló beavatkozásra magyar ügyben. Az osztrák kormány felelősége mellett tett nyilatkozatok semmiképpen sem irányíthatják a magyar kormány politikáját és így a két állam vám és kereskedelmi ügyeinek rendezésére nézve sem bír oly hatálytal, hogy a magyar kormány megváltoztassa azt az álláspontját, hogy Ausztriával nem vámszövetség, hanem vámszerződés lesz kötendő 1917-ig.

- Kossuth kijelentéseit percekig tartó éljenzés és taps követte.

Visontai Somának szintén a trónbeszéd téves állításával foglalkozó felszólalása után

Apponyi Albert gróf kijelenti, egészen természetesnek találja, hogy Ausztriának valamint politikai ügy közgazdasági fölfogása is lényegesen eltér a mienktől. Nem tartja hivatásának az osztrák fölfogás megvédését, de abból, hogy az osztrák császár és a magyar király fizikailag egy személy, nem szabad hátrányos következtetést levonni, mert közjogilag teljesen külön áll működése amattól. Nézete szerint az osztrák trónbeszéd, amint egyáltalán nem érintheti Magyarország jogait, nem is irányíthatja a magyar kormány politikáját.

Temetik az indítványokat.

Az értekezlet ezután Mérey Lajosnak és társainak indítványait tárgyalta.

Kossuth Ferenc kijelenti, azokat oly fontosoknak tartja, hogy alkalmazandó lett volna az a pártszabály, mely szerint bejegyzés előtt a pártnak bejelentendők. A 48-as pártnak hagyományos politikája segíteni a kis egzisztenciák helyzetén, még pedig nemcsak a munkáson és kisiparoson, hanem a kisbirtokoson s kisgazdán is. Eddig több törvényjavaslatot nyújtottak be az iparosok és munkások érdekében, de ez csak azért történt, mert e javaslatok hamarabb készültek el. Azonban a kormány a mezőgazdák által álló nemzet nagy többségét alkotó néposztály sorsát is éppoly melegen szíven viseli. A benyújtott indítványoknak számos olyan részlete van, amely komoly megfontolás tárgyát képezi és van köztük olyan is, amelyre nézve a pártban nagyon eltérő fölfogások uralkodnak. Az egyes miniszteriumokban már készülnek a kis egzisztenciák helyzetének javítására vonatkozó javaslatok, sőt némelyik már beterjesztésre is készen áll. A kormány nem fogadhat el utasításokat javaslatok beterjesztésére, mert ez azt jelentené, hogy a kormány az érintett nagy érdekekre nézve nem teljesítette kötelességét, vagy azt, hogy hiányzik az alkotmányos kormányzat előfeltételét lépező kapocs a kormány és az azt támogató többség között.

Az értekezlet ezután elfogadta Batthyány Tivadar grófnak alábbi határozati javaslatát:

A párt régóta vallja a benyújtott indítványok intencióit, ezáltal a részletek megvitatásába nem bocsátkozik és anélkül, hogy az indítványokra nézve állást foglalna, bizalomteljesen fölkéri a kormányt, hogy a kisgazdák sorsának javítására és főleg e társadalmi osztályokra nehezedő terhek könnyítésére szolgáló törvényjavaslatokat kormányzati programjának megfelelőleg minél előbb terjessze a törvényhozás elé.

Farkasházy Zsigmond és Apponyi Albert gróf felszólalása után az értekezlet egyhangúlag elfogadta Batthyány indítványát.

A kvótabizottság tagjainak megválasztásával az értekezlet véget ért.

HIREK.

A vashidak ügye.

— A miniszter mindent megad. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 20.

A város legutóbbi közgyűlése tudvalevőleg a kereskedelmi miniszternek a vashidak ügyében intézett leiratával is foglalkozott s a törvényhatóság kebelében az a vélemény alakult ki, hogy irjon fel a közgyűlés a miniszterhez, hagyja jóvá a városnak azt a tervét, hogy az Óvár-tér rendezésének költségeit a hidépítés költségeihez csatolhassa. A törvényhatósági bizottság elhatározta továbbá, hogy felír a kereskedelmi kormányhoz, engedje meg a hidak építésére felveendő kölcsönnek ne 50, hanem 65 év alatt való törlesztését.

Müller Károly országgyűlési képviselő, aki ma este érkezett haza a fővározból, az Aradi Közlöny munkatársa előtt elmondotta, hogy fővárosi tartózkodása alatt a vashidak ügyében ismét eljár a kereskedelmi miniszteriumban. A képviselő ígéretet kapott a minisztertől, hogy hozzá fog járulni a város azon kívánságához, hogy a kölcsönt ne 50, hanem 65 év alatt törlesztesse s ebben a 65 év alatt törlesztendő kölcsönben természetesen benne vannak az Óvár-tér rendezésének költségei is.

A többi kérdésre nézve, ha a város a közgyűlés határozatát a megfelelő tizenöt nap alatt azonnal felterjeszti, nyomban meg is kapja a jóváhagyást, úgy, hogy legkésőbb augusztus hó végén hozzá is foghatnak az előmunkálatokhoz. A miniszteriumban az a vélemény, hogy még a télen készüljön el a körtöltés, úgy, hogy a vashidak építésének megkezdéseig a töltés leülepedjen.

A vashidak építésére felveendő kölcsön ügye tudvalevőleg a belügyminiszterhez tartozik. Minthogy most drága a pénz és feltehető, hogy januárban, amikor a bankszabdalom meghosszabbítása megtörténik, a kamatláb leszállításával olcsóbb lesz, a város nem most, hanem a jövő év elején fogja a kölcsönt beszerezni. A nagy kölcsönnél pedig fél százalékosnyi kamat is nagy összeg, amely megtakarítható, ha a város olcsóbb kamatláb mellett szerzi meg a kölcsönt.

A körtöltés kiépítéséhez és a vashidak építéséhez előmunkálataihoz szükséges kölcsönt a város valószínűleg az aradi pénzügyhatóságnál fogja beszerezni, amely kis kölcsön a nagy kölcsönből fizettetnék. A belügyminiszter ezt a hitel-operációt előreláthatólag jóvá fogja hagyni, mert a város érdeke megkívánja, hogy a hidak építése a dolog pénzügyi része miatt se szenvedjen halasztást.

Itt említjük meg, hogy a fajármos hidon eszközölt tatarozási munkálatok ma befejeződtek. A város közgyűlése ugyanis hat hónappal ezelőtt a főkapitány előterjesztése alapján kimondta a fajármos hid javítását, ami 20,000 koronába került. A kijavított hidat holnap veszi át a hidbizottság.

— Wekerle Bécsben. Bécsből jelentik: Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel Bécsbe érkezett és az általános kihallgatások során megjelent a felség előtt, hogy megköszönje a neki adományozott Lipórend nagykeresztjét. A miniszterelnök még a mai nap folyamán visszautazik Budapestre.

— Sikasztással vádolt ügyvéd. Makó városának szenzációja van. Egy ügyvédet vádolnak sikasztással s az ügyészség el is rendelte már a bűnügyi zárlatot. Iritz Mór dr. ügyvédrel

írja a „Makói Hírlap”, hogy a nagyszombati pénzügyhatóságnak tartozó Széll György tanyai lakostól 3200 koronát felvett, de a pénzügyhatóságnak nem küldötte el. A pénzügyhatóságnak Széll Györgyöt perelte, mire a károsult fél a bírósághoz fordult s sikasztás miatt feljelentést tett ügyvédje ellen. A vizsgálat terhelő adatai s a várható súlyos ítélet arra birták az ügyészséget, hogy Iritz Mór ingóságaira elrendelte a bűnügyi zárlatot, amit Csula Károly rendőrelkapitány két közrendőrt véve maga mellé erőlyesen foganatosított.

— Isteníteletidő. H. Bősörményből táviratozzák: Tegnap délután 4-5 óra között nagy felhős szakadás volt. Az utcákon méternyi magas viz folyt, amely a közlekedést pár órára megszüntette. Különösen a főtéren és a főutcákon volt nagy az ár, amely hidakat vitt el és szekereket lovastól elragadt. Az ár elsodort két gyermeket is, akiket azonban kimentettek. Az utcákon a víz a járdákat és kövezeteket megbontotta.

— Meglopott ezredes. Kecskeméten Bissingen gróf huszárezredes tiszt szolgája, Bozsik Ferenc 23 éves közkatona 700 korona készpénz ellopása után megszökött és Budapest felé vette útját. Bozsik kék polgári ruhában, fején fekete kalappal szökött meg.

— Pusztító áradás. Athénből táviratozzák: Trikalában áradás pusztít, mely száznál több ember halálát okozta. A thesszáliai vasut vonalát az árvíz nagyon megrongálta, úgy hogy a forgalmat részben be kellett szüntetni.

— Megszökött nemzetiségi agitátor. Trenčséből jelentik: A szakolcai „Lodivé Noviny” című tót nemzetiségi hetilap felelős szerkesztője, Dubravszki Nándor az ellene folyamatban levő számos sajtópör következményei elől Amerikába szökött. Egy évvel ezelőtt elődje, Bielek Antal ugyanígy tett.

— Rovarpor. bolhák, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb Vojtek és Weisznál. 201

A lovagiatlan Don Juan.

Egy válópör története.

Az áruló csizmadia.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 20.

Amíg az ura ankadatlan karral s törhetetlen erélyvel fütötte a robogó lokomotívot, V. Józsefnél elfogta az unalom és a keserűség. Hogyne, hiszen Mikalakan is asszony az asszony, s a vér falun sem válik vízzé!

Keserves özvegyességében, amely annál keservebb volt, mert az ura hivatalos kötelezettségeinél fogva nem igen felelhetett meg családi kötelezettségének, végre is elhatározta, hogy vigasztaló után néz. Csakhamar talált is egy készséges lovagot A. József helybeli csizmadia becses személyében. Erről az emberről rövidesen bebizonyosodott, hogy kiválóan szabja a talpakat, hanem kitűnően helyettesít is. Világos, hogy az epekedő menyecske megbecsülte az utazlónál talált kincset, s annyira elhomályosult emlékezetében az urának esküdjött hűség, hogy végre teljesen el is felejtette.

Teit, mult az idő, s a mézes napok elrebbentek. A. József pedig arra a meggyőződésre jutott, hogy elvégre egy vasuti fütő felesége se kismiska. Szóval egészen belehabalyodott az asszonyba ami annál veszélyesebb dolog, mert *intra muros* történt. Egy asszonyt nem ismerni és megszeretni, az *semmi*. De *ismerni* és mégis *megszeretni*, hát ez szörnyen veszedelmes valami.

Szegény A. József pedig ebbe a betegségbe esett bele. Ki is jelentette a szép V-nének, hogy ő nélküle élni sem tud s minthogy már így áll a dolog, szökjenek meg Mikalakaról Budapestre, ebbe a

roppant nagy, bűnös városba, ahol az ő kis bűnik fel se tűnik majd, nem úgy, mint Mikalacán, ahol már szinte ujjal mutatnak rájuk az emberek.

V. Józsefné — mit tehet róla szegény — olyan asszony, hogy semmit sem tudott megtagadni az ő törvénytelen Józsiától Természetesen, készségesen ráállt az alkura, csak azt kötötte ki, hogy két kis gyereket is magával viszi, mert bár az urától valók, mégis nagyon, de nagyon szereti őket.

— A más gyereket, Marcsa, bizony el nem visszük. Én csak téged szeretlek — vélekedett A. József.

Az asszony gondolkodába esett. Eleinte küzdött benne a kétféle szeretet, de végül is az anyai szeretet győzedelmeskedett:

— Nohát Józsi, ha nem kellene a gyerekeim, áldjon meg az Isten. Én tőlem már most elmehetsz magad akár a pokol fenekére is.

Szólt és maradt nyugodtan.

Beszélhetett aztán a Józsi amennyit csak akart, a házasságtörő asszony nem szegte meg a saját szavát. A József könyörgött reggel, délben, este, sőt még más- és harmad nap is, de hiába. A paradicsom kapui örökre bezáródtak a könnyelmű ifju előtt.

Ekkor nagyot és merészet gondolt a sokat emlegetett férfit. Szép hűségesen leírta V.-nével való szerelmének történetét a legapróbb részletekig, s mikor haza jött a gyanútlan férj, egy borítékba zárva átnyújtotta neki a levelet.

V. nyugodtan végig olvasta az irást, s aztán megvakarta a fejét.

— Ej, ki hitte volna, hogy mindenkit érhet baleset?

Aztán, higgadt ember lévén, új kvartélyt keresett és oda költözött. Az asszony ellen pedig beadta a válópert, a melynek csak egy, de feltétlenül döntő bizonyítéka is az iratok közt van: az a mindenféle Casanova írásnál is pikánsabb levél.

157

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 20.

Kevés forgalom. 10 fillérrel olcsóbb árak.
Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza októberre	10.21—10.22	10.27—10.28
Zab októberre	7.27—7.28	7.39—7.40
Rozs októberre	8.36—8.37	8.39—8.40
Tengeri júliusra	5.85—5.86	5.88—5.89

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	647 75
Magyar hitelrészvény	748.50
Magyar tőzsváltozó hitelbank	485. —
Rima-Murányi vasmű részvény	538 50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	666 —
Déli vasut	135.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Június 20. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 136—137 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 140—141 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 141—142 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig. Sertéslelésám: Június 17. napján volt készlet 36,220 darab, június 18. napján főlhajtatott 1350 darab, június 18. napján elszállított 147 darab, június 19. napjára maradt készletben 36,428 darab. A hízott sertésüzlet irányzata: Kissé kellemesebb.

FERENCZ JÓZSEF keserűvíz

IDEGENEK ARADON.

— Junius 20 —

Fehér Kereszt szálloda. Sándor Pál dr. ügyvéd Budapest. — Pajor Akos dr. ügyvéd Budapest. — Szász Pál dr. ügyvéd Nagyenyed. — Pallós Odön és családja Nagyenyed. — Hidvégi Elemér gazdálkodó és neje Nagyvárad. — Fenyő Hugó kereskedő Szolnok. — Hajdu Péter jegyző Rimaszombat. — Reveczki Andorné és leánya Karánsebes. — Suhajda Iván állami hivatalnok Deés. — Fekete Sándor állami hivatalnok Deés. — Pap Antal igazgató Zalatna. — Jung Péter igazgató Zalatna. — Kemény Manó kereskedő Déva. — Dohány Károly magánzó Szatmár. — Ofner Manó kereskedő Rimaszombat. — Vas Janosné és leánya Temesvár. — Steiner Illés és neje Sopron. — Nagy Pál hivatalnok Miskolc. — Győri Sándor építész Szeged. — Kunk Ferenc utazó Reichenberg. — Zoltán Marcell utazó Szeged. — Rappelt C. utazó Zelle. — Binder István utazó Karlsbad. — Hölterhof Miksa utazó Remscheid. — Lefkovic A. utazó Budapest. — Anyos Emil utazó Budapest. — Vappel Viktor utazó Budapest. — Altsladter J. L. utazó Budapest. — Rovó Aladár utazó Budapest. — Keppich Vilmos utazó Budapest. — Guttman Izsó utazó Budapest. — Lövinger Emil utazó Budapest. — Grünwald József utazó Budapest. — Grüner Miksa utazó Bécs. — Beter Zsigmond utazó Bécs. — Back Gyula utazó Bécs. — Hutter Izidro utazó Bécs. — Lusztig Henrik utazó Bécs. — Abelsberg Miksa birtokos Budapest.

Központi szálloda. Csete Mihály birtokos Nagyszalonta. — Avitt Jenő kereskedő Budapest. — Papp József építőmester Mátó. — Löwber Adolf kereskedő Budapest. — Prohaszka István hivatalnok Szentés. — Petnarik Anna nevelőnő Lippa. — Nedelkovits Mihály kereskedő Szeged. — Benedict Jenő mérnök Nagylak. — Krancziter Adolf kereskedő Bécs. — Gersdorf Emil kereskedő Salzburg. — Köszely Géza birtokos Hatvan. — Klein Lajos birtokos Hatvan. — Pap E. Péter lelkész és neje Sárospatak. — Scheer Vilmos kereskedő Budapest. — Fried Jakab kereskedő Budapest. — Markusz Zsiga kereskedő Budapest. — Harkányi József kereskedő Budapest. — Pali Felix kereskedő Milanó. — Schneider Károly dr. ügyvéd Kula. — Beer Ede kereskedő Bécs.

Vass-szálloda. Frankl Jakab kereskedő Nagykinda. — Nikolavjevits M. tanító Mokrin. — Hay M. utazó Budapest. — Becker János hivatalnok Budapest. — Kirner Kornél utazó Kassa. — Radó Lajos utazó Budapest. — Fodor Miklós utazó Budapest. — Weisz Berthold utazó Budapest. — Sárga Lajos utazó Budapest. — Hoffman Viktor utazó Budapest. — Szépe Lajos tanító Csongrád. — Singer H. vendéglős Sajószentpéter. — Singer Bernát utazó Budapest. — Huszke Emil utazó Budapest. — Früm Jakab utazó Budapest. — Heim Izidor utazó Budapest. — Heim Dávid utazó Budapest.

Pannónia szálloda. Maksay Károly vendéglős Szászváros. — Kaufman Emil utazó Budapest. — Hunyadi Jánosné kereskedő Szapáriliget. — Beles Augusztin lelkész Simánd. — Szilágyi Gy.-né és leánya Kunágota. — Lorenz Lipót kereskedő Bécs.

Nyári színház.

Pénteken, 1907. évi június hó 21-én:

GÁL GYULA mint vendég:

A pálinka.

Francis színmű 5 felvonásban, 8 képben. Zola Emil „L'assomanoir” című regénye után írták: W. Busnach és O. Gastinen. Fődtította: Rákosi Jenő

SZEMÉLYEK:

Kupeau	Gál Gyula.	Csahos	Kulcsár L.
Lantier	Déli Lajos.	Gervaise	Kápolnai J.
Jaj a csizmám	Leővei Leo.	Virginie	Novák Irén.
Goujet	Horti Sándor.	Gonjetné	Benkőné P.
Poison	Várnai Jenő.	Bochené	Szilágyi B.
Rostélyos Bibi Faludi K.		Nana	Körössy Juci.

Kezdete este 8 órakor.

KRISTÁLY

forrás

szénsavval telített ásványvizének hirtelen hatása előnyösen el van ismerve.

Nagy kedveltségnek örvendő ugy hazánkban, mint a külföldön, ahol mindinkább nagyobb tért hódít.

Ezrével állanak rendelkezésre orvosi tekintélyek szakvéleményei, melyekben a Kristály-forrás ásványvizet mint a leg-egészségesebb és legjobb asztali-vize ismerik el.

A Kristály-forrás szénsavval telített ásványvize elsőrendű étvagyjavító, megakadályozza a gyomorrontást, óvszer fertőző betegségek ellen.

Főraktár: Aradváros, Arad és Csannádvarmegye és Temes megye északi részére: ELES ARMIN fűszer- és csemegekereskedőnél, Aradon. 1522

Szent Lukácsfürdő Kutvállalat Budapest.

2616—1907. eln. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék és kir. járásbíróóság hivatali helyiségeinek fűtéséhez 1908. évben szükséges 451 ürköbméter, és 221 ürköbméter, vagyis összesen: 672 ürköbméter, hasábos, kemény tűzifa mennyiség szállítására ezennel írásbeli és szóbeli árlejtés hirdettetik.

A zárt írásbeli ajánlatok beadására és a szóbeli verseny megtartására határnapul 1907. évi július hó 19 ik napjának délelőtti 9 órája a kir. törvényszéki palota I. emelet 77. számú hivatali helyiségebe kitűzetik.

Miről az érdekeltek oly megjegyzéssel értesítettnek, hogy a szállítási szerződés feltételeit a kir. törvényszék irodáigazgatójánál a hivatalos órák alatt megtekinthetik, és hogy ezen vállalat biztosítékul az árlejtés megkezdése előtt az aradi kir. törvényszéki elnök kezéhez 100 korona készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban leteendő lesz; — továbbá, hogy a zárt ajánlatok felbontását követőleg szóbeli ajánlat nem tehető és hogy a szóbeli ajánlatok kihirdetése a zárt ajánlatok felbontását okvetlenül megelőzi.

Aradon, 1907. évi június hó 12-ik napján.

Dr. Fábán Lajos,
elnök.

1631

18697—1907.

Hirdetmény.

Az 1883 évi 44. t.-c. 18. §-a alapján közhírré tesszük, hogy az 1907. évre érvénnyel kivetendő nyilvános számadásra kötelezett vállalatok üzleti adójára, továbbá az ezekből élvezett igazgatósági jutalékok és tiszteletdíjakra vonatkozó III. osztályu kereseti adóra a kiszámítási javaslatot az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság elkészítette, azt folyó évi június 20-tól 27-ik napjáig bezárólag a városi adóhivatalnál közszemlére kiteszük, azon célból, hogy azokat mindenki megtekinthesse, őt vagy másokat érdeklő javaslatra észrevételeit megtehesse; ezen észrevételek fenti határidő alatt írásban a pénzügyigazgatósághoz utóbb pedig a kivető bizottsághoz terjesztendők elő.

Arad, 1907. évi június hó 19-én.

A városi tanács.

Fogorvosi

és fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceget 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtetteket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572 fogorvos.

Telephon sz. 242.

Kalmár József

hatóságilag engedélyezett villamos világítási felszerelő Arad, Salacz-u. 2.

Költözködéseknél vagy lakásváltoztatásoknál

villanyvilágítási

vagy 486

villanyos csengő

bevezetéseket vagy átalakításokat jutányosan és gyorsan eszközöl

Kalmár József

villanszerelő Arad, Salacz-utca 2.

Az aradi gázgyárban

egy 1628 segédtszti állás betöltendő.

Ajánlatokban az eddigi foglalkozás, nyelv ismeretek és igények megjelölendők.

Csodásan és rögtön hat lábizzadás ellen

Dr. Tsajkovszky-féle szer

Ha ezen folyadékkal naponta egyszer megnedvesítjük a lábakat, akkor kétszeri alkalmazás után teljesen és biztosan megszűnik a cipők, illetőleg a lábak undorító büze.

Egy üveg ára 1 korona.

Főraktár: 288

G. Földes Kelemen
gyógyszerésznél
Arad, Deák Ferenc-utca.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás háztartási szükségletek fedezésére.

A J Á N I J U K.

Arcz-cremek	Fogpasták
Illatszerek	Fogkefék
Hölgyporok	Szájvizek
Kölni vizek	Szappanok
Fogporok	Hajvizek
Fogcremek	Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése 341

ARADON.

Telefonszám 10.

HOFFMANN SÁNDOR

ARAD,

SZINHÁZ-ÉPÜLET SAROK.

- Legszebb batisztok,
- Remek zephyrek,
- Csipkék,
- Gallérok,
- Ruhadíszek,
- Övek,
- Grenadin és puplin szövetek

jutányos árak mellett.

331

Telefonszám 10.

Tápértékben leggazdagabb, Hatásában felülmúlhatatlan

a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

— Ára egy üvegnek 2 korona. —

313

Tyúkszem már nincs többé!

Így kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós féle

ANAGALLINT

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Dr. D. Graur Viktor aradi fogorvos bacteriumölő

szájvizének és fogporának egyedüli raktára

egy üveg szájviz 2 kor., egy doboz fogpor 1 kor.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.

Ibelya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobailatok, üvegje 70 fill.

„NEVER“ amerikai gummi, a legjobb, 6 drb. 2 korona.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., * meggyezzen! szomben.

APRÓ HIRDETESEK.

Szivem!

Megkaptam leveled, — kérésed pár napig nem teljesíthetem. — Hidd el én is szenvedek. — Irj azonnal hogylétedről. Csókol Öreged. 1633

Nyári Blouse Album

legújabb eredeti francia divatképekkel. Ára 1— kor. **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedésében, Aradon. 361

Korcsmárosok, vendédlősöknek

ajánlok 6 hordó mult évi gyoroki fehér bort megvételre. Vojtek Alajos, Aradon. 1615

Női kalap üzlet

Arad, József főherceg-ut

(Wild cukrászda mellett.)

Olcsó bevásárlási forrás!

1000-nél több női divat kalapok vannak raktáron díszes és díszítetlen, továbbá divat-szalagok, arcfátyol, kalap-tollak és virágok a következő árak mellett:

Díszített kalapok 2 koronától 5 koronáig.
Kalapformák 40 fillértől 2 koronáig.
Arcfátyolok 40 fillér méterre.
Kalap-tollak 10 fillértől. 1635

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szíves figyelmét felhívni arra, hogy 793

Weitzer János-utca 10. szám alatt

Dr. Robitzek ház:

egy a mai kor igényeinek megfelelő

salont

nyitottam, ahol a legelegánsabb ízlést kielégítő angol és francia divat szerinti **toiletteket** a legjutányosabb árak mellett készítek, melyre tapasztalatainkat úgy én, mint nóm, nagy fővárosokban szerztük meg.

Egyben arról is értesítjük a t. hölgyközönséget, hogy a legmodernebb szabászat tanítását a leg-
rövidebb idő alatt betanítjuk.

Nagybecsü pártfogást kér

Weisz Samu,

angol és francia női szabó.

Fizető és tanuló leányok fejeletnek

Eladó házak,

Kiadó lakások.

Kazinczy-utca 10. számú ház

egy 6 szobás utcai és egy 2 szobás udvari lakással, fürdőszoba, villanyvilágítás, virágos udvar és kerttel és

Kápolna-utca 16. sz. ház

5 szobás utcai lakással

eladó, esetleg bérbeadó.

Bővebbet az 1632

„Aradi Ipar és Népbank”-nál.

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

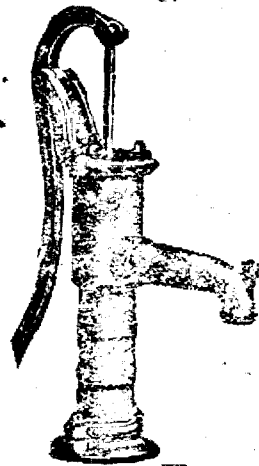
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár-
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztáltságot azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem remlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Súlyó szelepekkel. Közö-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belső gummirozetli kendercsövek legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely más vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

n. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 290

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

A Vörösmarty-utca 3. számú

házban, a II. emeleten, 400

egy szép uri lakás

előnyös feltételek mellett

kiadó.

Bővebbet a házban 6 ajtó alatt. sz.

Egyszerű és kettős könyvvitelt, magyar, német, francia levelezést

tanít mérsékelt díjért július 1-vel kezdődő 6 hónapos tanfolyamon elsőrangú szakember. Jelentkezők június 30-ig vétehetnek fel. 1634

Cím a kiadóhivatásban.

Falusi ház pneumatikus

házi vízteleppel.

Minden évszakban friss és egészséges víz.

Vizellátási telepek nyomó levegővel

(magas víztartó nélkül) villák, falusi házak, kertek, szanatoriumok, szállodák, stb. részére.

Fürdő- és mosóberendezések, closettelepek.

Tervvel és költségvetéssel kívánatra szívesen szolgálók.

Felvételek a helyszínen. 967

Hopp Károly

műszaki irodája vizellátások, világítási és motortelepek részére

Arad, Széchenyi-utca 5. szám.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A nagymajláthi (Csanádvármegye) ev. ref. egyháztanács pályázatot hirdet egy új ev. ref. templom és egy új lelkésziak megépítésére.

A zárt írásbeli versenytárgyalás Nagymajláthon az ev. ref. lelkészi irodában 1907. évi július 15 (tizenöt) én d. e. 10 (tíz) órakor fog megtartatni.

A kikiáltási ár a két épületre együtt 35366 kor. 01 fillér. Ajánlattevő tartozik az ajánlott összeg 5 (öt)%-ával ellátott lepecsételt 1 (egy) korona bélyeg, egyes s kelő felírással írásbeli zárt ajánlatot benyújtani, az ajánlatnak tartalmazni kell az ajánlattevőnek azon nyilatkozatát is, hogy ő az árlejtési és szerződési feltételeket ismeri, magát azoknak aláveti. Az ajánlatban az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó.

Az ajánlatok a helyszínen (az ev. ref. lelkészi irodában) a tárgyalással megbízott egyháztanács elnökének adandók át.

A részletes tervek, költségvetések és feltételek a nagymajláthi ev. ref. lelkészi hivatalnál betekintheők.

Elkészt, valamint utóajánlatok és táviratok figyelembe nem vétetnek.

Kelt Nagymajláthon, (posta helyben) 1907. évi június hó 16-án.

Egyháztanács elnöksége.

1622

Még csak néhány napig.

Huzás már 1907. évi június 28-án.

Magyar királyi

3947

jótékony célú államsorsjáték

Főnyeremény 150.000 korona.

Az összes nyeremények összege 365.000 kor.

☞ Egy sorsjegy ára négy korona. ☜

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohánytözsztében és váltó-üzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.